

FINANȚAREA DIRECTĂ A ORGANIZAȚIILOR SOCIETĂȚII CIVILE DE CĂTRE STAT ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Acest studiu a fost realizat datorită ajutorului generos al poporului american oferit prin intermediul Agenției SUA pentru Dezvoltare Internațională (USAID). Opiniile exprimate aparțin exclusiv autorului și nu reflectă neapărat poziția USAID sau a Guvernului SUA.

Chișinău, 2018

Cuprins

1	Sumar	3
2	Formele de finanțare directă a OSC de către stat în Republica Moldova	4
3	Analiza cadrului legislativ și normativ care reglementează finanțarea directă a OSC de către stat.	7
4	Practici de finanțare directă a proiectelor OSC de către stat	17
4.1	Finanțări pentru organizațiile de tineret.....	17
4.1.1	Programul de granturi pentru organizațiile de tineret	17
4.1.2	Programul “Capitala Națională a Tineretului”	18
4.1.3	Programul de asistență pentru consolidarea și dezvoltarea Consiliilor Locale de Tineret.....	19
4.1.4	Programului de granturi pentru inițiativele tinerilor la nivel local	19
4.2	Programul de granturi pentru proiectele culturale realizate de OSC	20
4.3	Programul Național de granturi mici în domeniul îmbătrânirii active	21
4.4	Programul de granturi “DIASPORA ENGAGEMENT HUB” (DEH)	22
4.5	Fondul Ecologic Național.....	23
4.6	Fondurile asigurărilor obligatorii de asistență medicală	25
4.7	Finanțările directe de la Autoritățile Publice Locale	27
5.	Provocările mecanismului de finanțare directă a OSC de către stat (în baza chestionarului și interviurilor)	30
6.	Concluzii	35
7.	Recomandări pentru perfecționarea mecanismului de finanțare directă a OSC de către stat....	38
8.	Anexe	41

Abrevieri

SDSC – Strategia de dezvoltare a societății civile

OSC - organizațiile societății civile

MECC – Ministerul Educației, Culturii și Cercetării

FEN – Fondul ecologic național

APC – autoritățile publice locale

APL – autoritățile publice centrale

TVA – taxa pe valoarea adăugată

MSMPS – Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale

AO – asociație obștească

CAJPD – Centrul de asistență juridică a persoanelor cu dizabilități

BRD - Biroul Relații cu Diaspora

DEH – Diaspora Engagement Hub

CBCTM – Cadrul bugetar de cheltuieli pe termen mediu

AP – autorități publice

1 Sumar

Prezentul studiu este realizat la solicitarea Centrului European pentru Drept Necomercial din Budapesta, Ungaria și are drept obiectiv analiza practicilor de finanțare directă de către stat, oferită organizațiilor societății civile din Republica Moldova. Constatările studiului vor sta la baza recomandărilor pentru îmbunătățirea cadrului de politici publice de facilitare a dezvoltării organizațiilor societății civile în Republica Moldova.

Studiul conține o analiză a finanțării directe a OSC de către stat, realizată sub formă de granturi pentru proiecte și subvenții, integrând informațiile furnizate de către autoritățile publice centrale și locale, organizațiile societății civile, precum și datele aferente analizei cadrului legal cu privire la finanțările oferite de către autoritățile administrației publice centrale și locale, și analiza bugetului de stat. Obiectivele studiului sunt următoarele:

- Analiza legislației și a practicilor de finanțare directă a OSC din R. Moldova din bugetul de stat;
- Identificarea deficiențelor mecanismului de finanțare directă aplicat în R. Moldova și formularea propunerilor de îmbunătățire a acestuia.

Diversele metode de cercetare și analiză aplicate în cadrul studiului au permis prezentarea coerentă a informației de actualitate și de interes public, și formularea unor concluzii relevante despre ceea ce trebuie de întreprins și modul de acțiune pentru a contribui la creșterea durabilității financiare a OSC și a finanțărilor din bugetul de stat pentru OSC. Interpretarea datelor obținute a arătat că principalele probleme care afectează calitatea finanțării directe din bugetul de stat sunt de natură juridică și de proces.

Concluzia principală a studiului este că îmbunătățirea mecanismelor de finanțare este imperioasă și presupune schimbări la nivelul cadrului de reglementare (la nivel legislativ) și de implementare (prin stabilirea de proceduri clare, coerente și transparente) și de aceea implică angajamentul comun atât al autorităților centrale finanțatoare, cât și al OSC beneficiare.

Metodologie

Studiul este cuprinzător atât prin analiza actorilor care acordă finanțare (autoritățile publice) și a beneficiarilor finanțării (organizații neguvernamentale), cât și prin varietatea metodelor utilizate pentru culegerea datelor (chestionar, interviuri, analiza secundară a datelor). Studiul este structurat în două niveluri: *nivelul teoretic*, la care au fost descrise practicile de finanțare existente și cadrul legal care le reglementează, și *nivelul analitic*, la care au fost prelucrate informațiile obținute.

Pentru o mai bună înțelegere a acestui subiect, a fost necesară o analiză a celor mai relevante acte normative și a documentelor ce reglementează dezvoltarea și implementarea programelor de finanțare a proiectelor OSC din banii publici. În același timp, au fost analizate mai multe rapoarte și studii la subiectul dezvoltării societății civile, care au fost realizate de diferite organizații în ultimii 5 ani. (Lista documentelor analizate este anexată la rubrica "Anexe")

În vederea aflării opiniei reprezentanților instituțiilor și organizațiilor susmenționate cu privire la realitățile funcționării sistemului de finanțare a OSC de către stat, am elaborat un chestionar care a fost expediat OSC naționale, regionale și locale, prin care am colectat răspunsuri și propuneri pentru eficientizarea mecanismului respectiv. Le-am solicitat OSC să răspundă la câteva întrebări legate de identificarea problemelor în funcționarea actualului mecanism de finanțare a proiectelor OSC de către

instituțiile statului. În același timp, am solicitat opinia respondenților cu privire la elementele care trebuie schimbate în mecanismul susmenționat și acțiunile ce trebuie întreprinse ca mecanismul să funcționeze mai eficient și să aibă un impact mai mare.

Chestionarul a fost trimis în adresa a 250 de organizații/ autorități și a fost completat de 43 de instituții: 18 organizații naționale, 15 organizații locale, 3 fundații, o instituție privată națională, 2 reprezentanți ai APC, 2 reprezentanți ai APL și 3 grupuri de inițiativă. (Vezi chestionarul la rubrica “Anexe”)

În cadrul studiului au fost luate interviuri liderilor societății civile, precum și reprezentanților autorităților locale și centrale. Obiectivul interviurilor respective a fost de a înțelege modul de funcționare în prezent a sistemului de finanțare a proiectelor OSC de către instituțiile statului la diferite nivele ale administrației publice, precum și de a identifica dificultățile cu care se confruntă OSC în procesul respectiv. Prin interviuri am urmărit și obținerea informațiilor care nu figurau pe paginile web ale instituțiilor. Interviurile a fost axate pe descrierea proceselor și procedurilor specifice fiecărei practici de finanțare.

Au fost realizate 10 interviuri cu reprezentanții OSC care au avut proiecte finanțate în cadrul diverselor programe implementate de autoritățile publice centrale și locale sau care au un dialog pe politici cu autoritățile publice. De asemenea, au fost realizate 15 interviuri cu reprezentanții APC și APL, care sunt responsabili sau care au fost responsabili sau implicați în implementarea programelor de finanțare a proiectelor OSC în ultimii 2–3 ani. Am realizat interviuri și cu alți reprezentanți ai APC, care, în virtutea responsabilităților funcției lor, influențează sau pot influența elaborarea politicilor publice în acest domeniu.

Selectarea persoanelor pentru interviuri a avut loc în baza informației disponibile public despre organizațiile finanțate și instituțiile finanțatoare (Lista persoanelor intervievate este la rubrica “Anexe”).

Recomandările preliminare ale studiului au fost discutate în cadrul unui grup-țintă, alcătuit din reprezentanți ai OSC, la finalul procesului de elaborare a studiului, pentru ca aceștia să confirme că ele reprezintă cu adevărat viziunea comună a OSC.

2 Formele de finanțare directă a OSC de către stat în Republica Moldova

Conform legislației naționale cu privire la finanțarea guvernamentală a activităților/programelor implementate de OSC, aceasta poate fi divizată în 2 categorii:

 finanțarea directă – constă în alocarea directă a sprijinului financiar unei OSC din bugetul public central sau local, acesta fiind înregistrat ca o cheltuială bugetară în anul financiar respectiv. În general, mijloacele financiare prevăzute sunt redirecționate prin diverse instituții guvernamentale (ministere sau fonduri) sau din alte surse publice (bugetele autorităților locale). Conform analizei Legii bugetului de stat pentru 2017, resursele respective, în unele cazuri, sunt indicate ca linii bugetate clar determinate pentru acest scop (de ex. susținerea proiectelor/programelor culturale ale asociațiilor obștești), iar, în alte cazuri, sunt incluse în linia generală a cheltuielilor pe domeniu (de ex. suma pentru granturile pentru OSC de tineret nu este stabilită distinct în legea bugetului de stat);

 finanțarea indirectă – nu include un transfer direct al banilor sau proprietății. Reprezintă un beneficiu acordat OSC care le permite să folosească bunurile respective pentru a-și îndeplini obiectivele

statutare. Un astfel de sprijin nu apare în bugetul public ca o cheltuială directă. Acest tip de sprijin include și facilitățile fiscale.

Finanțarea directă se realizează pentru finanțarea serviciilor din sfera de competență a sectorului public și pentru finanțarea programelor/proiectelor/activităților OSC care se încadrează în prioritățile anunțate de instituțiile APC și APL.

Finanțările directe se realizează prin câteva forme de finanțare, prevăzute în Legea bugetului de stat: alocații de stat/ subvenții, contractare pentru prestarea serviciilor și granturi pentru proiecte.

Alocațiile de stat/Subvențiile reprezintă finanțări acordate OSC sub forma unor transferuri din bugetul de stat pentru susținerea anumitor categorii ale populației, conform prevederilor legislației în vigoare. În legea bugetului de stat pentru 2017 beneficiarii finanțării directe respective sunt AO "Comitetul National Olimpic", AO „Asociația Nevăzătorilor din Moldova”, AO „Asociația Surzilor din Republica Moldova” și AO „Societatea Invalizilor din Republica Moldova”. Bugetarea mijloacelor pentru asociațiile menționate se face în baza prevederilor Legii privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități nr.60 din 30.03.2012, cu excepția AO „Comitetul National Olimpic”, care este finanțată în baza Legii cu privire la cultura fizică și sport nr.330-XIV din 25.03.99¹. În 2018 această listă este completată cu AO „Comitetul National Paraolimpic”.

Contractul de prestare a serviciilor reprezintă o altă formă de finanțare directă a OSC din bugetele publice, prin transferarea fondurilor în baza contractului de prestare a serviciilor sau a contractului de consultanță. În această categorie se înscrie și „comanda socială”. Această formă de finanțare a fost studiată într-un studiu realizat de CAJPD în 2017², în care se constată că APC și APL nu valorifică din plin oportunitatea de parteneriat cu OSC pentru dezvoltarea serviciilor sociale. În mare parte, acest lucru, după părerea autorilor, se întâmplă din cauza sumelor mici alocate în bugetul de stat pentru APL și APC la capitolul contractarea socială. În cadrul studiului nostru, vom analiza doar *granturile pentru proiecte* și *subvențiile*, ca forme de finanțare directă a OSC, și vom prezenta succint practica Companiei Naționale de Asigurări în Medicină (CNAM).

Granturile pentru proiecte reprezintă finanțarea nerambursabilă oferită de APC și APL pentru implementarea programelor/proiectelor/activităților conform priorităților anunțate de autorități. Granturile respective sunt oferite în baza concursurilor realizate de fiecare instituție finanțatoare, conform unor proceduri anunțate preventiv pe care le vom descrie în continuare. Finanțarea OSC realizată sub formă de granturi demonstrează și recunoașterea rolului public al celui de-al treilea sector de către guvern și, în cele mai dese cazuri, reprezintă o plată achitată OSC de către stat pentru realizarea obiectivelor asumate de ultimul și care ar trebui să fie îndeplinite de către APC și APL.

Deși în ultimii 10 ani volumul resurselor financiare alocate de stat pentru finanțarea directă a proiectelor OSC a crescut considerabil, Republica Moldova nu a reușit să avanseze prea mult în dezvoltarea unui mecanism eficient de finanțare directă a OSC. Acest lucru este confirmat și de studiul realizat de Centrul Contact în 2016³, care constată că, peste 83% din fondurile care formează bugetele OSC din Moldova

¹ Legea cu privire la cultura fizică și sport nr.330-XIV din 25.03.99; <http://cnas.md/libview.php?!=ro&id=548&idc=183>

² Studiul "Identificarea barierelor și lacunelor în procesul de contractare de către stat a serviciilor furnizate de OSC-uri", Chișinău 2018 <http://www.advocacy.md/sites/newadvocacy/files/product/document/Studiu%20contractare%20servicii%20de%20stat%20a%20serviciilor%20OSCfinal.pdf>

³ Studiul "Colectarea fondurilor din surse autohtone: oportunități și perspective", Centrul Contact; Capitolul "Concluzii".

sunt din surse externe, ceea ce indică o dependență de finanțarea externă și generează un pericol pentru durabilitatea dezvoltării OSC în Moldova.

Legislația existentă oferă un cadru legislativ sumar care permite, în linii generale, finanțarea directă a OSC de către instituțiile APC și APL. În cadrul prezentului studiu am analizat bugetele autorităților centrale și ale unor autorități publice locale și, în baza analizelor respective, constatăm că doar câteva dintre ele au programe de finanțare directă a proiectelor/programelor OSC.

Autoritățile centrale care au programe de finanțare directă a OSC-lor sunt:

- 1) **Ministerul Educației, Culturii și Cercetării** – după reforma administrației publice centrale din 2017 gestionează două programe de granturi, unul în domeniul tineretului, lansat în 2010, și altul în domeniul culturii, lansat în 2014.
- 2) **Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului** – după reforma din 2017 a preluat gestionarea Fondului Național Ecologic, lansat în 1998, care reprezintă cel mai longeviv fond de finanțare directă care poate fi accesat de OSC.
- 3) **Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale este autoritatea** care a lansat în 2017 un program de finanțare directă a proiectelor OSC în domeniul îmbătrânirii active, iar în domeniul sănătății, din 2006 finanțează direct OSC prin contracte de cumpărare a serviciilor prin **intermediul fondurilor de asigurări obligatorii de asistență medicală**.
- 4) **Biroul pentru Relații cu Diaspora (Cancelaria de Stat)** în 2018 a devenit finanțator direct de proiecte ale asociațiilor obștești și ale grupelor de inițiativă. Până la sfârșitul anului 2017 programele respective erau gestionate de partenerii internaționali ai BRD, care finanțau proiecte în acest domeniu.

Analizând legea bugetului de stat pentru 2017, constatăm că, pe lângă fondurile menționate, mai există și alte fonduri distinct stabilite, dar care nu oferă posibilitatea de a fi accesate de către OSC. Acestea sunt: Fondul pentru Dezvoltare Regională, Fondul pentru Eficiență Energetică, Fondul Național de Dezvoltare a Agriculturii și Mediului Rural, precum și alocațiile bugetare pentru activitățile de reintegrare a țării.

Totalul fondurilor destinate finanțării directe a proiectelor OSC din bugetul de stat, în cadrul programelor descrise în acest studiu, poate fi estimat analizând fie sumele specificate în legea bugetului de stat, fie cele prezentate de către ministere și agenții pe paginile lor instituționale sau informațiile prezentate la solicitare. Sumele bugetate după fondurile stabilite în legea bugetului sunt prezentate în anexele studiului, dar acestea sunt generale și nu neapărat indică sumele destinate doar pentru OSC. Pentru a avea o imagine mai clară a mărimii fondurilor direct alocate proiectelor OSC vom aplica cea de-a doua metodă de calcul, în baza sumelor indicate de instituții ca cheltuieli aferente finanțării proiectelor OSC în 2017 sau care urmează să fie contractate în 2018.

FINANȚĂRI DIRECTE DIN BUGETUL DE STAT PENTRU OSC, 2017-2018

	DENUMIRE PROGRAM	SUMA CONTRACTATĂ 2017	SUMA pentru CONTRACTARE în 2018
TINERET	1.1 Programul de granturi pentru OSC de tineret	6.076.371,53 lei	5.820.541,74 lei
	1.2 Programul „Capitala Tineretului”	1.303.642,93 lei	1.384.852,90 lei
	1.3 Programul de granturi pentru inițiativele tinerilor la nivel local		3.000.000 lei

	1.4 Programul de asistență pentru consolidarea și dezvoltarea Consiliilor locale de tineret	400.000 lei	1.000.000 lei
CULTURĂ	Programul de granturi pentru asociațiile din domeniul culturii	2.000.000 lei	3.974.000 lei
	Susținerea A.O. Casa Republicană de Cultură a Surzilor din Moldova și Centrul Național de Informare și Reabilitare al A.O. Asociației Nevăzătorilor din Moldova.	2.409.200 lei	2.409.200 lei
	Fondul de bază CNAM	8.938.834,74 lei	10.815.606 lei
SĂNĂTATE	Fondul de profilaxie CNAM	1.795.498 lei	încă nu este stabilit
	Programul MSMPS de granturi mici în domeniul îmbătrânirii active	100.000 lei	100.000 lei
SOCIAL	Alocații de stat/subvenții pentru 4 asociații obștești	15.337.100 lei	19.602.200 lei
	Programul de granturi „Diaspora Engagement Hub”	Fondurile nu au trecut prin BRD, ci au fost gestionați de OIM	751.892 lei
DIASPORA			
	TOTAL FONDURI CONTRACTATE	38.360.647,2 (1.889.687,05 euro)**	48.858.292,64* (2.406.812,44 euro)**

* Suma nu include și resursele ce vor fi alocate în 2018 pentru fondul de profilaxie al CNAM

** Suma calculată în baza ratei de schimb a Băncii Naționale a Moldovei pe 19 aprilie 2018 (1 euro = 20.3 lei).

3 Analiza cadrului legislativ și normativ care reglementează finanțarea directă a OSC de către stat

Diversitatea rolurilor pe care le joacă OSC într-o societate este mare. Ele sunt cele care abilitază cetățenii să-și revendice drepturile, contribuie la stimularea cetățeniei active, la sporirea gradului de informare și de sensibilizare a cetățenilor, influențează și monitorizează dezvoltarea și implementarea politicilor, astfel contribuind la sporirea gradului de responsabilizare a guvernului față de interesul cetățeanului, oferă servicii de bază categoriilor vulnerabile ale populației etc. În general, OSC contribuie la dezvoltarea capitalului social, sporesc încrederea în valorile comune și coeziunea socială. Ele sunt cele care veghează ca interesul cetățeanului să fie corect reflectat și integrat în politicile publice dezvoltate de autoritățile statului.

Există o relație clar-dovedită între gradul de dezvoltare a OSC și buna guvernare. Statul trebuie să aprecieze rolul OSC ca parteneri de dezvoltare și bună guvernare pentru expertiza lor tehnică, pentru rolul lor major de avocați ai drepturilor omului, precum și pentru cunoștințele și experiența lor de muncă în comunitățile defavorizate și cu diverse grupuri vulnerabile.

Deci, la temelia unei democrații funcționale se află societatea civilă. Interesul major al statului într-o societate democrată este să contribuie la implicarea cât mai activă a cetățenilor săi în viața publică, pentru asta creând instrumentele necesare, inclusiv financiare, de susținere a asociațiilor benevole care vin să contribuie și să se implice în luarea deciziilor privind dezvoltarea socială, economică sau politică.

În Republica Moldova dezvoltarea societății civile este declarată una dintre prioritățile de bază ale politicii de stat, ceea ce a determinat și adoptarea Strategiei de dezvoltare a societății civile pentru anii

2009–2011 iar, ulterior, pentru anii 2012–2015. Al doilea obiectiv al Strategiei pentru anii 2018–2020, aprobată recent de Parlament, este promovarea și consolidarea durabilității financiare a societății civile. Consolidarea OSC și îmbunătățirea cadrului juridic referitor la societatea civilă reprezintă un angajament asumat de Guvern prin articolul 135 al Acordului de Asociere dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană.

Instrumentul finanțării directe a OSC de către stat este o recunoaștere a importanței implicării OSC în dezvoltarea unei societăți, unde gradul de dezvoltare și implicare a societății civile reprezintă indicatorul principal de democrație și implicare civică. Din aceste considerente, cadrul legal de funcționare, finanțare directă și susținere prin alte mijloace a eforturilor societății civile de a fi omniprezentă în viața publică constituie elementul și pilonul central al relației egale și echitabile dintre stat și societatea civilă.

Subiectul durabilității financiare este stabilit drept una dintre primele trei probleme majore cu care se confruntă OSC în Moldova în studiul realizat de IDIS Viitorul în 2014⁴, și se perindă ca problemă majoră identificată și în studiul indicelui sustenabilității OSC, prezentat în 2017⁵. Viabilitatea financiară rămâne printre problemele majore ale OSC, identificată și în Strategia pentru dezvoltarea societății civile 2018-2020⁶. Deși, din 2014 și până la sfârșitul anului 2017 au fost operate un șir de modificări la legislația națională, care aveau drept scop consolidarea durabilității financiare a OSC, progresul înregistrat la acest capitol a fost nesemnificativ și prea lent. Printre elementele noi introduse au fost legea cu privire la desemnarea procentuala (cunoscută publicului ca Legea 2%) și legea privind antreprenoriatul social, modificările la standardele de contabilitate pentru organizațiile necomerciale și modificările corespunzătoare în Codul Fiscal. Constatăm că aceste acțiuni nu au fost suficiente și marea majoritatea a OSC încă este dependentă de sursele financiare externe.

La asigurarea durabilității financiare a OSC contribuie mai mulți factori. În țările cu o democrație avansată unul dintre factorii-cheie este mecanismul de finanțare din partea statului, care se realizează în diferit de la stat la stat.

Dezvoltând un mecanism eficient de susținere financiară a OSC și creând un mediu favorabil funcționării acestora în vederea contribuției depline la procesul de bună guvernare, statul le încurajează să-și exercite rolul de actori independenți în domeniul dezvoltării.

Cadrul juridic al Republicii Moldova care reglementează diferite aspecte ale dezvoltării OSC, de la etapa de constituire și înregistrare până la cea de dialog și cooperare în diverse domenii cu instituțiile administrației publice, este unul complex și în permanentă evoluție. Urmează o analiză concisă a principalelor legi care reglementează acest domeniu, printre care Codul civil, Legea cu privire la asociațiile obștești, Legea cu privire la fundații, Concepția privind cooperarea dintre Parlament și societatea civilă, Strategia de dezvoltare a societății civile, precum și alte legi conexe.

În baza prevederilor legilor respective cu referință la mecanismul de finanțare a OSC, ele pot fi împărțite în legi generale, legi sectoriale și legi cu caracter financiar.

3.1 Legi generale

Codul civil al Republicii Moldova, Legea nr.1107-XV din 6 iunie 2002

⁴ Studiul "Organizațiile societății civile din Republica Moldova: evoluția, sustenabilitatea și participarea la dialogul politic", Chișinău 2014, pag. 9

⁵ Indicele sustenabilității OSC în 2016 – Republica Moldova, Chișinău, august 2017, pag. 5

⁶ Strategia de dezvoltare a societății civile pentru perioada 2018–2020 și Planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei, punctele 1.2 și 3.2

Codul civil al Republicii Moldova statuează elementele și raporturile ce stau la baza legislației civile care reglementează funcționarea asociațiilor obștești. În art.1 al *Codului civil*⁷ se menționează că, legislația civilă este întemeiată pe recunoașterea egalității participanților la raporturile reglementate de ea, dar și pe recunoașterea necesității de realizare liberă a drepturilor civile. Secțiunea a 5-a *Organizațiile necomerciale*, definește principalele tipuri de organizații necomerciale, determină elementele obligatorii ale statutului organizației necomerciale și genurile de activitate. În raport cu existența programelor și liniilor directe de finanțare, stabilite în bugetele instituțiilor statului, prevederile menționate vin să concretizeze posibilitatea accesării finanțărilor directe de către OSC din partea statului. *Codul civil* mai stipulează posibilitatea desfășurării activităților economice de către organizațiile necomerciale.

Legea pentru aprobarea Strategiei de dezvoltare a societății civile pentru perioada 2018–2020 și a Planului de acțiuni pentru implementarea Strategiei.

Strategia reprezintă documentul de politici de bază și cadrul strategic de dezvoltare a societății civile pentru perioada 2018–2020, reflectând și angajamentul Republicii Moldova de a consolida în mod sistematic condițiile pentru dezvoltarea dinamică a societății civile. Strategia stabilește trei obiective generale, dintre care obiectivul general 2 prevede **promovarea și consolidarea sustenabilității financiare a societății civile**. Asigurarea accesului OSC la fondurile și programele de finanțare publică, modificarea politicii bugetar-fiscale în vederea instituirii mecanismelor de plată/scutire de TVA pentru OSC cu statut de utilitate publică la procurarea de bunuri și servicii, precum și consolidarea accesului și participării societății civile la implementarea politicilor publice prin intermediul contractării sociale sunt câteva dintre obiectivele specifice⁸ care, odată realizate, vor contribui substanțial la promovarea și consolidarea sustenabilității financiare a societății civile. Realizarea acestei legi în forma adoptată de Parlament ar asigura un grad mai mare de independență financiară a OSC către anul 2020, precum și un parteneriat durabil dintre OSC și autoritățile publice cu beneficii pentru cetățeni.

Legea nr. 837 din 17.05.1996 cu privire la asociațiile obștești

Legea nr.837 din 17.05.1996 cu privire la asociațiile obștești reprezintă legea de baza care reglementează relațiile sociale legate de realizarea dreptului de asociere al persoanelor și stabilește principiile de constituire, înregistrare, desfășurare și încetare a activității asociațiilor obștești⁹

Mecanismul de reglementare legală a finanțării directe de către stat a OSC constituie una dintre determinantele relației dintre stat și asociațiile obștești. *Legea nr.837/1996 cu privire la asociațiile obștești* stabilește prevederea posibilității ca statul să acorde sprijin prin finanțarea cu destinație specială, la cererea organizațiilor obștești, a unor programe sociale, științifice și culturale, precum și prin plasarea unor comenzi sociale de realizare a diferitor programe de stat¹⁰. Conform prevederilor legii, APC și APL sprijină OSC prin implementarea mecanismelor de deducere și redirectionare a impozitelor pe venit, închirierea de spații în condiții preferențiale, finanțarea și subvenționarea programelor, proiectelor și activităților propuse de OSC, plasarea de comenzi sociale¹¹. Deciziile despre finanțarea

⁷ Codul civil, art.1 <http://lex.justice.md/md/325085/>

⁸ Legea pentru aprobarea Strategiei de dezvoltare a societății civile pentru perioada 2018 – 2020 și a Planului de acțiuni pentru implementarea Strategiei. Secțiunea 4-a, obiectivul specific 2.3

⁹ Preambul, Legea 837 din 17.05.1996 <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&id=325424>

¹⁰ Art.8, Legea nr.837 din 17.05.1996 cu privire la asociațiile obștești

¹¹ Art.33, p.2, Legea nr.837 din 17.05.1996 cu privire la asociațiile obștești
<http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&id=325424>

proiectelor OSC sunt luate de către o comisie formată din reprezentanții AP, a OSC și experți independenți. Finanțarea proiectelor se realizează în bază de concurs public.

Analizând principiile și formele de susținere a OSC, descrise în legea nr. 837, desprindem o condiție importantă în procesul de selectare a beneficiarului finanțării directe – obținerea obligatorie a statutului de utilitate publică. De fapt, prevederile legale la acest capitol sunt interpretabile și ar putea lăsa loc de speculații. Art.33 și art. 33¹ stabilesc procedura de acordare a suportului financiar sau material OSC, indicând că beneficiarii potențiali ai finanțărilor directe sunt OSC cu statut de utilitate publică. În altă ordine de idei, legea stipulează că unul dintre criteriile de evaluare a solicitărilor de finanțare este gradul de utilitate publică a scopurilor și sarcinilor invocate în solicitarea de susținere financiară sau materială. Legea nr. 837 cu privire la asociațiile obștești nu este suficient de explicită la capitolul drepturile OSC care nu dețin statutul de utilitate publică de a solicita finanțarea programelor și proiectelor lor, chiar dacă programele și proiectele respective se caracterizează printr-un grad sporit de utilitate publică. Din cele descrise este evidentă necesitatea perfecționării Legii în vederea clarificării conexiunii dintre obligativitatea deținerii certificatului de utilitate publică și criteriile de evaluare a solicitărilor de finanțare a OSC. Acest lucru devine și mai evident atunci când ne referim la OSC locale, unde APL decidentă apreciază gradul de utilitate publică a solicitărilor de finanțare. Practica acordării susținerii financiare OSC de către stat în diferite domenii arată, însă, că principiul general de obținere și deținere a statutului de utilitate publică nu este inclus în regulamentele de finanțare și nu reprezintă o condiție obligatorie de urmat. Acest deziderat este confirmat și de legile speciale care prevăd posibilitatea de finanțare din partea statului a programelor, proiectelor și solicitărilor de finanțare depuse de OSC în domenii concrete.

Pornind de la scopurile constituirii și activității asociațiilor obștești în vederea realizării și apărării drepturilor civile, economice, sociale, culturale și a altor drepturi și libertăți legitime ale cetățenilor, este recomandabil ca Legea nr. 837 să prevadă indicarea clară a principiilor care stau la baza realizării programelor de finanțare directă a OSC, a surselor de formare a fondurilor, obligativitatea bugetării fondurilor respective și a mecanismelor de gestionare a acestora.

Legea cu privire la fundații, nr. 581-XIV din 30.07.99

Fundațiile sunt organizații necomerciale oficial înregistrate în Republica Moldova în conformitate cu Legea nr. 581-XIV din 30.07.99. Fundațiile pot fi de utilitate publică dacă activitatea lor este în domeniul apărării drepturilor omului, promovarea democrației, dezvoltarea învățământului și științei, culturii, artei, culturii fizice și sportului de amatori, ocrotirea sănătății, asistență socială, protecția mediului înconjurător, propagarea valorilor umane, susținerea religiei și a altor domenii de utilitate publică. Sursele de finanțare a fundațiilor de utilitate publică sunt diverse, dar ele pot include și încasări din bugetul public național și granturi pentru proiecte.¹² În cazul când fundația nu deține statutul de utilitate publică nu poate beneficia de înlesnirile fiscale prevăzute de legislație și de finanțări directe din partea statului. Legea nr. 581-XIV nu conține prevederi distincte pentru finanțarea proiectelor fundațiilor. Ele sunt sumar descrise în Legea nr. 837 cu privire la asociațiile obștești.

3.2 Legi sectoriale

Legea culturii nr.413 din 27.05.1999; Legea nr.21 din 01.03.2013 cu privire la oamenii de creație și uniunile de creație

¹² Art.9, p.4 Legea cu privire la fundații nr.581-XIV din 30.07.99 <http://www.law-moldova.com/laws/rom/fondah-ro.txt>

Legea culturii stabilește cadrul legal conex cu referire la finanțarea directă de către Ministerul Educației, Culturii și Cercetării (MECC) a programelor și proiectelor OSC din domeniul culturii, stabilind în art.2¹³ noțiunea de *organizații de cultură*, definindu-le ca uniuni de creație, bresle, asociații, inclusiv obștești, organizații, instituții și întreprinderi ce desfășoară o activitate culturală.

Legea culturii nu se referă, în mod distinct, la OSC din domeniul culturii și la mecanismele și posibilitățile de finanțare directă a acestora. Legea prevede posibilități de susținere mai degrabă a oamenilor de creație și a personalităților din domeniu decât a OSC care ar reprezenta și ar solicita susținere financiară pentru programe și proiecte culturale. Titlul art.18 - *raporturile dintre stat și oamenii de creație*, este elocvent în acest sens. Alin. e) și f) stipulează posibilitatea susținerii creării și activității organizațiilor oamenilor de creație, precum și acordarea posibilității de a participa la elaborarea politicii culturale, pregătirea și perfecționarea profesională a oamenilor de creație.

Chiar dacă în conținutul articolului se menționează posibilitățile de susținere financiară din partea statului, OSC din domeniul culturii sunt descrise doar ca *organizații ale oamenilor de creație*. Legea ar trebui să prevadă expres că fondatorii și membrii, angajații și voluntarii OSC care elaborează programe și proiecte în domeniul culturii nu trebuie neapărat să aibă statut de *oameni de creație*. Este la fel de important pentru societate să existe persoane și organizații care promovează valorile culturale, asigură managementul și organizarea procesului de creație, protecția și valorificarea patrimoniului cultural, educația și pregătirea cadrelor și activează în multe domenii ale activității culturale, altele decât o activitate de creație culturală propriu-zisă.

Aceeași abordare este aplicată în **art.22 al Legii nr.21 din 01.03.2013 cu privire la oamenii de creație și uniunile de creație** care stabilește raporturile uniunilor de creație cu MECC. Uniunile de creație sunt declarate parteneri strategici ai MECC în realizarea programelor de stat în domeniul culturii artistice. De asemenea, manifestările culturale ale uniunilor de creație sunt considerate parte a manifestărilor culturale prioritare ale statului și sunt susținute din mijloace bugetare.

Legea nr.215 din 29.07.2016 cu privire la tineret

Legea nr.215 din 29.07.2016 cu privire la tineret determină principiile și obiectivele politicilor de tineret, inclusiv, domeniile de intervenție ale statului în domeniul tineretului. Art. 2 al *Legii* definește un șir de noțiuni importante pentru înțelegerea, analiza și aprecierea procesului de finanțare acordată OSC în domeniul tineretului de către stat. Astfel, prin *activitate de tineret* este definită orice acțiune cu și pentru tineri, de natură socială, culturală, educațională sau civică, ce are la bază procesele de învățare non-formală și de participare voluntară a tinerilor. Prezentarea acestei definiții este importantă pentru a stabili cine pot fi solicitanții și beneficiarii finanțărilor acordate de către instituțiile statului pentru programele și proiectele de tineret și dacă acestea pot fi doar organizațiile de tineret sau toate organizațiile obștești care din punct de vedere statutar pot desfășura proiecte în domeniul tineretului.

Legea cu privire la tineret din 2016 este suficient de explicită referitor la categoriile de finanțare pe care statul le poate opera în domeniul realizării politicilor de tineret. Art.6 al *Legii* stipulează un șir de acțiuni ale statului privind susținerea participării și dezvoltării multilaterale a tinerilor. Printre ele se numără susținerea financiară a inițiativelor tinerilor prin programe de granturi desfășurate la nivel central și local, susținerea financiară a activităților de educație non-formală și informală, susținerea inițiativelor și proiectelor de educație civică pentru tineret și susținerea programelor și proiectelor de suport pentru tinerii cu necesități speciale.

¹³ <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=311664>

Ministerul Tineretului și Sportului (astăzi MECC), conform prevederilor Legii cu privire la tineret, are atribuția de bază de a sprijini financiar structurile necomerciale de tineret și activitățile acestora prin intermediul unor concursuri, în bază de proiecte și programe de tineret organizate anual¹⁴. Legea determină într-o manieră definitorie categoria de solicitanți ai finanțării directe din bugetele publice. Conform art. 2, *organizația de tineret* este organizația necomercială în care tinerii constituie cel puțin 2/3 din numărul de membri și din componența organelor de conducere, și ale cărei scopuri statutare sânt orientate spre dezvoltarea personalității tinerilor și integrarea lor în viața publică. În aceeași timp, art.19 al Legii menționează că *activitatea de tineret* se bazează pe procesele de învățare non-formală, cuprinde orice formă de învățare intenționată și de dobândire de abilități și de competente în afara educației formale, și este oferită, de regulă, de organizațiile de tineret, de asociațiile obștești, de instituțiile publice, de centrele de tineret, de formatori.

Legea asistenței sociale nr.547 din 25.12.2003; Legea cu privire la serviciile sociale nr.123 din 18.06.2010; Legea privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități nr.60 din 30.03.2012

Analiza cadrului legal privind finanțarea directă din partea instituțiilor statului a programelor și proiectelor ce țin de domeniul social confirmă pe deplin axioma despre necesitatea abordării relației dintre stat și societatea civilă într-un cadru sistemic din punct de vedere legislativ și administrativ. Deși, reieșind din legislația aprobată, s-au făcut pași importanți pentru stabilirea cadrului legal de activitate și asigurare a sustenabilității financiare a OSC din domeniul social, implicarea OSC în domeniul prestării serviciilor sociale este insuficientă. Legea asistenței sociale nr.547 din 25.12.2003 stabilește la art.1 *asistența socială ca o componentă a sistemului național de protecție socială, în cadrul căruia statul și societatea civilă se angajează să prevină, să limiteze sau să înlăture efectele temporare sau permanente ale unor evenimente considerate riscuri sociale care pot genera marginalizarea ori excluderea socială a persoanelor și a familiilor aflate în dificultate*¹⁵. Angajamentul comun al statului și societății civile vizavi de acțiunile emergente de protecție socială presupune realizarea unor măsuri de asistență socială care se realizează prin programe și acțiuni personalizate. Cadrul legal prevede expres posibilitatea și necesitatea implicării reprezentanților societății civile în procesul de elaborare a politicii de asistență socială¹⁶ și a programelor naționale și locale de dezvoltare a serviciilor sociale și de asigurare a calității lor.¹⁷

Legea cu privire la serviciile sociale nr.123 din 18.06.2010 stabilește clasificarea serviciilor sociale în raport cu care este determinată și lista prestatorilor de servicii sociale. OSC din domeniul social sunt prezente de rând cu fundațiile, instituțiile private fără scop lucrativ și prestatorii privați de servicii sociale. Această lege reglementează și drepturile pe care le au asociațiile obștești ce activează în sfera serviciilor sociale¹⁸ și stabilește sursele principale privind finanțarea serviciilor sociale.¹⁹

Cadrul legal existent este suficient de permisiv cu referire la condițiile și posibilitățile contractării de către autoritățile publice centrale și locale a serviciilor sociale furnizate de către OSC-uri. În același timp, mecanismul de contractare de către administrația publică a serviciilor nu este suficient de clar și coerent. O situație similară se atestă și în raport cu asigurarea finanțării adecvate a serviciilor sociale. Legislația în vigoare stabilește doar care sunt sursele care pot asigura finanțarea serviciilor sociale (bugetul de stat, bugetul unităților administrativ-teritoriale, sursele proprii ale prestatorilor de servicii sociale și alte

¹⁴ Legea 215 din 29.07.2016 cu privire la tineret, art.9,alin.2,lit.g

¹⁵ Legea asistenței sociale nr.547 din 25.12.2003, art.1, <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&id=312847>

¹⁶ Art.12, alin.(3), Legea asistenței sociale nr.547 din 25.12.2003

¹⁷ Art.6, alin(4), Legea asistenței sociale nr.547 din 25.12.2003

¹⁸ Art.11, Legea cu privire la serviciile sociale nr.123 din 18.06.2010

¹⁹ Art.26, Legea cu privire la serviciile sociale nr.123 din 18.06.2010

surse conform legislației), însă nu garantează că fondurile respective vor asigura finanțarea adecvată a serviciilor sociale.

Gradul de finanțare și implicare a OSC în realizarea serviciilor sociale este destul de mic, fapt confirmat și prin interviurile realizate cu reprezentanții Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale (MSMPS) și a OSC. În 2017 și 2018, MSMPS a semnat cu OSC doar două contracte de prestare a două servicii sociale. În ambele cazuri contractarea a fost realizată prin procedura de achiziții publice. Un contract este de desemnare a Asociației obștești „Centrul Internațional La Strada” în calitate de agenție de implementare a serviciului public „telefonul copilului”, iar al doilea este un contract de cumpărare a serviciului „telefonul victimelor violentei”, dezvoltat de asociația obștească respectivă.

Această stare de lucruri are, cel puțin, câteva explicații: procentul mic din bugetul cheltuielilor publice atribuit pentru servicii sociale; implicarea insuficientă a OSC în procesul de dezvoltare a serviciilor publice în domeniul social; gradul relativ scăzut de informare și cointerese a OSC pentru a participa în procesele de realizare a serviciilor sociale etc.

Legea privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități nr.60 din 30.03.2012

În scopul finanțării directe a societăților și asociațiilor obștești ale persoanelor cu dizabilități, *Legea privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități nr.60 din 30.03.2012* reglementează înființarea întreprinderilor specializate care angajează la muncă persoane cu dizabilități.

Statul subvenționează parțial procurarea utilajului și a materiei prime, crearea locurilor de muncă, de asemenea, compensează parțial contribuțiile de asigurări sociale de stat achitate de către întreprinderile specializate ale Societății Invalizilor din Republica Moldova, Societății Orbilor din Republica Moldova și Asociației Surzilor din Republica Moldova, precum și de către întreprinderile sociale de inserție al căror capital social este deținut în proporție de 100% de societățile și asociațiile obștești ale persoanelor cu dizabilități, create pentru realizarea scopurilor statutare proprii, în cadrul cărora peste 50% din numărul total al lucrătorilor angajați sânt persoane cu dizabilități. Mijloacele financiare respective sânt aprobate anual prin legea bugetului de stat.²⁰

Această prevedere legală este dovada aplicării concrete și directe a mecanismului de finanțare prin forma lui de subvenționare, având o semnificație deosebită în înțelegerea și aprecierea generală a formelor de finanțare directă de către stat a programelor, proiectelor și solicitărilor de finanțare venite din partea OSC. *Legea privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități nr.60 din 30.03.2012* este o lege specială care reglementează raporturile de interes ale prezentului Studiu într-un domeniu distinct – susținerea financiară directă a OSC-urilor persoanelor cu dizabilități. În același timp, prevederile acestei legi demonstrează gradul de superficialitate și ambiguitate cu care sunt tratate și abordate mecanismele de susținere și finanțare directă din partea statului în alte domenii de activitate comparativ cu prevederile art.36 al *Legii privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități nr.60 din 30.03.2012*.

Legea nr.436 din 28.12.2006 privind administrația publică locală; Legea privind descentralizarea administrativă nr. 435 din 28.12.2006

Politica statului de susținere a asociațiilor obștești este realizată la nivel local și de către APL, însă aceasta nu diminuează responsabilitatea primară a APC, în mod special a Guvernului, de realizare a acestei funcții.²¹

²⁰ Art.36, alin(2), *Legea nr.60 din 30.03.2012 privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități*, <http://lex.justice.md/md/344149>

²¹ Art. 61 din *Legea privind descentralizarea administrativă nr. 435 din 28.12.2006*

Legea nr.436 din 28.12.2006 privind administrația publică locală reglementează modul de organizare și funcționare a autorităților administrației publice, întemeiat pe principiul autonomiei locale, descentralizării serviciilor publice, beneficiind de autonomie decizională, organizațională, gestionară și financiară. Pornind de la domeniile de activitate ale APL, consiliul local *dezvoltă parteneriate cu organizații necomerciale și internaționale pentru realizarea politicilor locale în domeniu*²². Până în martie 2018²³, prin autoritatea executivă a primarului, APL au *înregistrat asociațiile obștești care intenționează să activeze în unitatea administrativ-teritorială respectivă*²⁴. De asemenea, primarul *sprijină activitatea asociațiilor obștești de utilitate publică din teritoriul satului (comunei) sau orașului (municipiului)*.²⁵ Aceleași atribuții se conțin în prevederile legale ce reglementează activitatea autorităților publice de nivelul doi. Autoritățile publice locale dispun, conform prevederilor legale, de dreptul de organizare a procesului de examinare a necesităților localităților de nivelul unu și doi în privința stabilirii tipurilor de servicii sociale, dar și elaborarea și aprobarea proiectelor și programelor de dezvoltare a serviciilor sociale.

Cu toate că la nivelul reglementărilor legale APL dispun de cadrul normativ necesar pentru realizarea susținerii și finanțării OSC care doresc să partajeze responsabilitatea socială, APL nu dispun de resurse suficiente pentru implicarea societății civile în rezolvarea problemelor comunităților locale. Formele de finanțare directă din partea APL nu sunt însoțite de mecanisme clare și explicite de adjudecare a resurselor destinate susținerii programelor, proiectelor și serviciilor publice. Acesta este unul dintre motivele din care OSC nu manifestă un mare interes pentru colaborarea cu APL în dezvoltarea unor proiecte și servicii comune în beneficiul comunităților locale.

3.3 Legi și acte normative cu caracter financiar

Legea bugetului de stat

Finanțarea OSC este reflectată în legea bugetului de stat pentru fiecare an. Sumele incluse în această lege se bazează pe propunerile instituțiilor publice centrale și locale transmise guvernului conform priorităților sectoriale și prevederilor legale cu privire la fiecare domeniu. Finanțarea programelor de granturi pentru proiectele OSC este reflectată atât în textul legii, cât și în anexele pe domenii. În legea bugetului de stat pentru anul 2017, nr.279 din 16.12.2016²⁶ în articolul 2 "Reglementari specifice" sunt enumerate alocațiile pentru scopuri specifice, printre care la literele (i), (j), (k), (l), (m), (n) sunt prevăzute sumele pentru finanțarea proiectelor/programelor culturale ale asociațiilor obștești și subvențiile pentru patru OSC. Anual aceste sume se modifică la propunerea guvernului și sunt aprobate de parlament.

Legea privind achizițiile publice nr. 131 din 03.07.2015

Există câteva forme de finanțare a serviciilor OSC de către stat: subvențiile bugetare, programele de granturi și contractarea serviciilor de către APC și APL. În Republica Moldova serviciile OSC pot fi contractate în condițiile Legii privind achizițiile publice nr. 131 din 03.07.2015, ale art. 33² ("Comanda socială") din Legea cu privire la asociațiile obștești nr. 837 din 17.05.1996 și ale Legii nr. 179 din 10.07.2008 cu privire la parteneriatul public–privat.

Legea privind achizițiile publice nr. 131 din 03.07.2015 definește *contractul de achiziții publice de servicii* drept contractul de achiziții publice altul decât contractele de achiziții publice de lucrări sau de

²² Art.14, alin(2), lit. o), Legea nr.436 din 28.12.2006 privind administrația publică locală

²³ LP31 din 16.03.18, MO126-132/20.04.18 art.247]

²⁴ Art.29, alin (1), lit. p), Legea nr.436 din 28.12.2006 privind administrația publică locală

²⁵ Art.29, alin (1),lit. r), Legea nr.436 din 28.12.2006 privind administrația publică locală

²⁶ Legea bugetului de stat pentru 2017, nr. 279 din 16.12. 2016

<http://www.demo.weblex.md/item/view/iddbtype/1/id/LPLP20161216279/specialview/1/ref/md>

bunuri, care are ca obiect prestarea de servicii.²⁷ Deoarece, procedura de achiziții publice presupune existența resurselor financiare suficiente pentru finanțarea serviciului contractat, această modalitate de contractare este total dependentă de sustenabilitatea instituțiilor publice finanțatoare. Din acest motiv, foarte puține APL folosesc acest instrument pentru contractarea serviciilor OSC. Reglementările actuale privind procedurile de achiziție publică²⁸ nu sunt clare cu privire la procedura concretă care trebuie aplicată în cazul contractării anumitor categorii de servicii ale OSC, documentația de ofertă ce trebuie prezentată și criteriile de atribuire a contractului de prestare a serviciilor. Legea nu prevede nicio deosebire sau abordare distinctă care ar facilita OSC în procesul de achiziții publice.

Legea nr. 179 din 10.07.2008 cu privire la parteneriatul public–privat

Legea nr. 179 din 10.07.2008 cu privire la parteneriatul public–privat stabilește principiile de bază ale parteneriatului public–privat, formele și modalitățile de realizare, procedura de inițiere și realizare a acestuia, drepturile și obligațiile partenerului public și ale partenerului privat²⁹. Întrucât parteneriatul public–privat presupune participarea și contribuția comună a ambilor parteneri în scopul realizării unei activități de interes public, OSC ofertante trebuie să dispună de mijloace financiare suficiente pentru participarea și implementarea activităților și serviciilor din cadrul parteneriatului public–privat. Legislația în vigoare obligă partenerul public să stabilească în condițiile de atribuire a contractului cerințe față de garanția financiară pentru ofertă și garanția bancară de bună execuție a contractului. Chiar dacă OSC vin cu contribuții financiare oferite de alți parteneri, în marea majoritate a cazurilor aceste mijloace pot fi folosite doar pentru finanțarea unor activități concrete din cadrul proiectului sau contractului. Cadrul legal existent, deși permisiv pentru contractarea OSC, nu este suficient dezvoltat și aplicabil pentru cazurile când în competiția de adjudecare a unui contract de parteneriat public–privat participă și o organizație necomercială.

Hotărârea Guvernului nr. 1213 din 27.12.10 privind aprobarea unor măsuri de susținere a activităților pentru tineret; Regulamentul-cadru privind organizarea și desfășurarea Programului de granturi pentru organizațiile de tineret și a concursului național/local de proiecte pentru grupurile de inițiativă ale tinerilor

Cadrul normativ care reglementează finanțarea directă a proiectelor OSC în domeniul tineretului este format din Legea nr. 215 cu privire la tineret, Hotărârea Guvernului nr. 1213 din 27.12.2010 cu privire la *aprobarea unor măsuri de susținere a activităților pentru tineret și Regulamentul-cadru privind organizarea și desfășurarea Programului de granturi pentru organizațiile de tineret și a concursului național/local de proiecte pentru grupurile de inițiativă ale tinerilor*, aprobat prin ordinul Ministrului Tineretului nr.165 din 07.07.2017.

Hotărârea Guvernului din 2010 stabilește procedurile cu privire la *modul de finanțare a activităților de tineret și normativele de cheltuieli privind organizarea și desfășurarea activităților, programelor și proiectelor pentru tineret*.

Cadrul legal de reglementare a activității de tineret stipulează posibilitatea finanțării din partea statului, pe lângă proiectele OSC, și a solicitărilor de finanțare depuse de structurile neformale ale tinerilor. *Regulamentul-cadru privind organizarea și desfășurarea Programului de granturi pentru organizațiile de tineret și a concursului național/local de proiecte pentru grupurile de inițiativă ale tinerilor* stabilește misiunea, principiile, și procedura de organizare și desfășurare a programului de finanțare de către autoritățile centrale și locale. *Regulamentul* conține prevederi ambigue și interpretabile cu referire la

²⁷ Art.1, lit. b), Legea privind achizițiile publice nr. 131 din 03.07.2015

²⁸ Art.44, Legea privind achizițiile publice nr. 131 din 03.07.2015

²⁹ Art.1, Legea nr. 179 din 10.07.2008 cu privire la parteneriatul public–privat.

procedurile de aplicare și de desfășurare a concursului pentru OSC și pentru grupurile de inițiativă ale tinerilor. Deși *Regulamentul* stipulează organizarea a două proceduri distincte de selectare a proiectelor, cu liste separate pentru documentația de proiect care trebuie depusă, criteriile de evaluare sunt aceleași pentru OSC și pentru grupurile de inițiativă (de ex. criteriul „capacitatea de realizare și experiența organizației”). *Regulamentul* nu stipulează derularea procedurilor de acordare a finanțărilor pentru grupurile de inițiativă în baza acordului de colaborare. Nu este clar dacă aceasta este o finanțare directă sau autoritatea finanțatoare va achita direct serviciile de implementare a activităților din proiecte. De asemenea, lipsesc reglementările privind mecanismul de monitorizare, evaluare și raportare. *Regulamentul* nu stabilește o perioadă exactă pentru anunțarea concursului de finanțare, iar datele din anunțul de lansare a concursului de finanțare nu respecta termenul de 2 luni, prevăzut de Legea nr. 837, art.33¹, alin.(2) ce stabilește obligativitatea publicării anunțului și condițiilor de desfășurare a concursului **cu cel puțin 2 luni** înainte de data-limită pentru depunerea proiectelor.

Regulamentul cu privire la modul de finanțare din bugetul de stat a proiectelor culturale desfășurate de asociațiile obștești, adoptat prin HG nr.834 din 08.10.2014

Chiar dacă nici *Legea culturii*, nici *Legea cu privire la oamenii de creație și uniunile de creație* nu conțin definiții sau determinări exacte cu privire la profilul juridic concret al OSC care ar putea solicita sprijin financiar de stat pentru programele și proiectele sale culturale, *Regulamentul* cu privire la modul de finanțare din bugetul de stat a proiectelor culturale desfășurate de asociațiile obștești, adoptat prin HG nr.834 din 08.10.2014 este mult mai explicit în sensul dat. *Regulamentul* stabilește clar condiția generală de eligibilitate – desfășurarea activităților culturale și integrarea acestora în procesul de realizare a obiectivelor naționale în domeniul culturii. Acest regulament este unicul din toate regulamentele de finanțare directă a OSC, în vigoare astăzi, care respecta prevederea Legii nr. 837, art.33¹, alin.(2) ce stabilește obligativitatea publicării în mass-media a anunțului și condițiilor de desfășurare a concursului **cu cel puțin 2 luni** înainte de data-limită pentru depunerea proiectelor.

Regulamentul pentru desfășurarea programului național de granturi mici în domeniul îmbătrânirii active

În domeniul social, în 2017, a fost lansat programul național de granturi mici în domeniul îmbătrânirii active care este implementat și în 2018. *Regulamentul* pentru desfășurarea acestui program a fost aprobat prin ordinul ministrului sănătății, muncii și protecției sociale din 03.03.2018 și include condițiile de participare și modalitatea de examinare și evaluare a dosarelor. În *regulament* nu sunt incluse principiile de finanțare, perioada de depunere a proiectelor și detalii despre componența nominală a comisiei de examinare și evaluare a proiectelor. Nu este clar din textul *regulamentului* dacă în componența comisiei sunt și reprezentanți ai societății civile. Anunțul de lansare a concursului de finanțare respectă termenul prevăzut de Legea nr. 837, art.33¹, alin.(2), fiind publicat cu 2 luni înainte de data-limită pentru depunerea proiectelor.

Analizând cadrul legislativ și normativ privind finanțarea directă a OSC de către stat, constatăm că principiile, formele și procedurile de acordare a finanțării directe sunt abordate diferențiat în legile și actele normative de bază (Legea nr.837 din 17.05.1996 cu privire la asociațiile obștești vizavi de legile și actele normative vizate în analiză) în raport cu legile și actele normative care reglementează acest mecanism pe dimensiunile sectoriale. Această abordare accentuează necesitatea unui mecanism-cadru de acordare a finanțării directe OSC de către stat care să uniformizeze condițiile și procedurile de adjudecare a finanțării și să stabilească reguli simple și unice pentru toate instituțiile implicate în proces. Chiar și Legea nr. 837/1996 se aplică diferit de către autoritățile contractante. Lipsa reglementării în vederea asigurării unui mecanism clar, coerent și transparent pune la îndoială principiul transparenței, al competiției libere și corecte, dar și al egalității de șanse. Cadrul legal existent nu reglementează cazurile și condițiile în baza cărora este determinată și aplicată o anumită formă de finanțare, ori, în

marea majoritate a cazurilor, decizia de alegere a formei de realizare a finanțării este luată exclusiv de către autoritățile finanțatoare, fără o evaluare prealabilă și fără consultarea societății civile.

Atât autoritățile finanțatoare, cât și OSC întâmpină dificultăți în aplicarea uniformă, corectă și eficientă a normelor legale care reglementează finanțarea directă.

4 Practici de finanțare directă a proiectelor OSC de către stat

Așa cum a fost menționat, în ultimii ani sunt operate mai multe forme de finanțare directă a proiectelor OSC de către stat. În continuare vom prezenta o descriere a mecanismului aplicat de aceste instituții în programele de finanțare directă pe care le implementează.

4.1 Finanțări pentru organizațiile de tineret

Unul dintre primele domenii în care a început finanțarea directă a proiectelor OSC este domeniul tineretului, care a avansat considerabil în ultimii 10 ani la capitolul diversificarea liniilor de finanțare. Pornind de la un program de granturi modest în 2010, MECC în 2018 oferă 4 linii de finanțare directă pentru OSC, care implică în total un buget de **11.205.394 lei** ce urmează să fie direcționat către organizațiile și grupurile de inițiativă de tineret. În 2018 finanțările în domeniul tineretului se vor realiza în cadrul următoarelor programe: 1) Programul de granturi pentru OSC de tineret; 2) Proiectul „Capitala Tineretului”; 3) Programul de granturi pentru inițiativele tinerilor la nivel local; 4) Granturi pentru AO „Consilii raionale/municipale ale tineretului”.

4.1.1 Programul de granturi pentru organizațiile de tineret

În baza prevederilor Legii cu privire la tineret,³⁰ în 2010, Guvernul Republicii Moldova a aprobat hotărârea privind aprobarea unor măsuri de susținere a activităților pentru tineret,³¹ care a stabilit reglementarea finanțării directe a programelor și/sau proiectelor pentru tineret, realizate în parteneriat cu OSC de tineret. Acesta a fost primul program de finanțare directă pentru organizațiile de tineret din bugetul public care este implementat deja de 8 ani și cu bugete în creștere. Bugetul cheltuit în 2016 pentru acest program, pentru finanțarea directă a 24 de organizații de tineret, a fost de 3.513.802 lei. În 2017 acest buget a fost dublat, constituind **6.076.373 lei** din care au fost finanțate 28 de proiecte selectate în bază de concurs.

În cadrul Programului de granturi, în 2016 au fost depuse la concurs 78 de dosare, iar în anul 2017 au fost depuse 61 de dosare. În anul 2018 au fost selectate pentru finanțare 23 de proiecte ale organizațiilor de tineret. Din acest program sunt finanțate proiecte naționale, regionale și locale.

Hotărârea Guvernului nr.1213 din 27.12.2010 recomandă APL să se ghideze de prevederile regulamentului aprobat de guvern atunci când organizează sau finanțează activități de tineret. Hotărârea Guvernului menționată mai stabilește pentru AP și obligativitatea de a elabora anual un plan de acțiuni în domeniul vizat, în limita alocațiilor bugetare prevăzute pentru anul respectiv. Aceasta este unica hotărâre a Guvernului cu privire la finanțarea directă a proiectelor OSC în care autorităților locale responsabile de gestionarea domeniului tineretului la nivel local li se solicită expres să aplice un model similar de finanțare directă a activităților de tineret și la nivel local.

Misiunea programului este de a crea oportunități de participare și dezvoltare multilaterală a tinerilor în vederea participării active a acestora în viața economică, socială și culturală a țării. Programul este

³⁰ Legea nr. 279-XIV din 11 februarie 1999 cu privire la tineret (Monitorul Oficial al Republicii Moldova 1999, nr. 39–41, Legea nr. 215 cu privire la tineret <http://lex.justice.md/md/366763/>

³¹ HG nr. 1213 din 27.12.10, <http://lex.justice.md/viewdoc.php?action=view&view=doc&id=337472&lang=1>

realizat pentru a contribui la implementarea obiectivelor politicii de tineret stabilite prin Legea nr. 215 cu privire la tineret și a Legii cu privire la aprobarea strategiei de tineret.

Domeniile de finanțare: se stabilesc anual în baza documentelor de politici în vigoare și se publică în anunțul de lansare a concursului de proiecte.

Principiile finanțării: *Transparența* (oferirea de către autoritatea finanțatoare a tuturor informațiilor privind organizarea și desfășurarea concursului de proiecte); *liberul acces* (asigurarea condițiilor în mod nediscriminatoriu pentru fiecare solicitant); *susținerea debutului* (încurajarea inițiativelor de activități în domeniul tineretului ale participanților aflați la debut); *diversitatea* (promovarea diversității reprezentării teritoriale și abordarea multidisciplinară a programelor/proiectelor pentru tineret); *neretroactivitatea* (excluderea posibilității destinării fondurilor nerambursabile unei activități ai cărei executare a fost deja începută sau finalizată la data încheierii contractului de finanțare); *responsabilitatea pentru managementul programului/proiectului* (respectarea tuturor procedurilor prestabilite în prezentul regulament).

Organizațiile care pot depune cereri în cadrul programului de granturi sunt cele de tineret, oficial înregistrate, precum și structurile neformale de tineret, cum ar fi consiliile locale ale tinerilor, centrele de resurse pentru tineret, publicații ale tinerilor, grupuri de inițiativă etc.

Mecanismul de organizare și desfășurare a programului de granturi este aprobat prin ordinul ministrului din 07.07.2017 "cu privire la aprobarea Regulamentului-cadru privind organizarea și desfășurarea Programului de granturi pentru organizațiile de tineret și a concursului național/local de proiecte pentru grupurile de inițiativă ale tinerilor".

Programul finanțează numai programele și proiectele de interes public, selectate în bază de concurs deschis conform punctajului acumulat la evaluarea proiectului. Numărul de proiecte finanțate este dictat de volumul resurselor bugetate anual, aprobate în Legea bugetului de stat pentru activități de tineret. Finanțarea se realizează în baza unui contract de finanțare cu asociațiile obștești și a unui acord de colaborare cu grupurile de inițiativă. Selectarea proiectelor este făcută de o comisie de evaluare formată din 11 persoane, din care 5 sunt reprezentanții societății civile și 6 ai MECC.

Participarea la acest program prevede o contribuție din partea organizației de tineret, în mărime de 20% din valoarea bugetului proiectului, iar pentru cheltuielile administrative se pot solicita până la 20% din totalul bugetului. Condițiile de finanțare a proiectelor de tineret permit și remunerarea personalului care participă la implementarea proiectului. Conform regulilor stabilite, remunerarea se efectuează în bază de contract de servicii.

Regulamentul pentru organizarea programului de granturi este unul complex, însă, ținând cont de misiunea programului și domeniul lui de finanțare, OSC consideră nepotrivită prevederea ca organizația să asigure o contribuție de 20% din bugetul proiectului. Condiția respectivă exclude din concurs organizațiile noi care nu dispun de resurse proprii, dar care au echipe active. Acest lucru a fost menționat în sugestiile OSC care au completat chestionarul utilizat în cadrul prezentului studiu, acestea susținând că condiția contribuției obligatorii este un element descurajator pentru OSC.

Regulamentul, în anexa sa nr. 2,³² include normele de cheltuieli privind organizarea și desfășurarea activităților, programelor și proiectelor de tineret, de care trebuie să se ghideze toți cei care planifică să depună proiecte la concurs. OSC de tineret consideră că normele respective sunt necorespunzătoare realității și recomandă ajustarea lor la prețurile reale, precum și diversificarea acestora.

4.1.2 Programul "Capitala Națională a Tineretului"

³² Anexa nr. 2 la Hotărârea Guvernului nr. 1213 din 27 decembrie 2010

Programul „Capitala Națională a Tineretului” reprezintă o inițiativă preluată din experiența Forumului European de Tineret și presupune selectarea unei localități din Republica Moldova în cadrul căreia, pe parcursul unui an, sunt concentrate activitățile de tineret ale APL, OSC regionale și naționale, organizațiilor internaționale, precum și ale APC. Programul „Capitala Națională a Tineretului” este un alt instrument de finanțare directă a OSC de tineret de către MECC și se realizează anual, în aceleași condiții ca și programul de granturi pentru organizațiile de tineret. La acest program pot participa doar organizațiile de tineret și grupurile de inițiativă care activează în localitatea care a fost declarată Capitală Națională a Tineretului.

Următoarele localități sunt cele care au fost declarate Capitală Națională a Tineretului: Ungheni (2011), Cahul (2012), Ialoveni (2013), Soroca (2014) Sângerei (2015), Ialoveni (2016), Varnița (2017), Cahul (2018). Suportul financiar din partea MECC este de cca 1 milion de lei. Finanțarea este acordată OSC din localitatea desemnată câștigătoare, acestea fiind selectate de o comisie mixtă, creată de APL, și recomandate ministerului pentru încheierea contractelor de finanțare.

4.1.3 Programul de asistență pentru consolidarea și dezvoltarea Consiliilor Locale de Tineret

Conform Legii nr. 215 cu privire la tineret, consiliul local al tineretului este o structură de reprezentare și de împuternicire a tinerilor căreia i se poate atribui statutul de organizație necomercială și a cărei misiune este asigurarea participării tinerilor la dezvoltarea comunitară, în special în procesul decizional. Pentru a putea eficientiza activitatea consiliilor respective și pentru a avea un nivel sporit al dialogului cu instituțiile statului, reprezentanții ai 13 consilii raionale/municipale au creat AO „Rețeaua Națională a Consiliilor Locale ale Tinerilor din Moldova”.

Pentru a încuraja activitățile Consiliilor locale ale tinerilor, MECC a lansat Programul național de asistență pentru consolidarea și dezvoltarea Consiliilor raionale/municipale ale tinerilor. Scopul programului este de a acorda suport financiar și metodologic pentru consolidarea capacităților de organizare și funcționare a Consiliilor în calitate de structură reprezentativă a tinerilor în vederea asigurării participării lor în procesele de luare a deciziilor la nivel local și regional. Acest program are 2 componente. Prima componentă ține de acordarea consultațiilor și abilitarea consiliilor, iar cea de-a doua componentă prevede cofinanțarea programelor de activitate ale Consiliilor. În cadrul acestei componente, fiecare Consiliu raional al tinerilor poate primi un grant pentru activități în mărime de 40.000 de lei. Mai exact, suportul financiar este destinat implementării planului-cadru de acțiuni pentru asigurarea participării tinerilor în procesul de elaborare a bugetelor locale pe componenta de tineret.

Finanțarea Consiliilor raionale/municipale ale tinerilor, care sunt structuri neformale, se realizează prin intermediul Rețelei Naționale a Consiliilor Locale ale Tinerilor din Moldova care asigură secretariatul, coordonarea și procesele tehnice pentru 13 Consilii raionale/municipale ale tinerilor (contractarea, achiziționarea serviciilor etc.). Acest mecanism de finanțare este disponibil doar pentru tipul de organizație susmenționat. Pe parcursul anilor 2016–2017, Rețeaua Națională a Consiliilor Locale ale Tinerilor din Moldova a beneficiat de suport financiar direct de cca 400.000 de lei. Pentru 2018, pentru acest program sunt planificați 1.000.000 de lei.

4.1.4 Programului de granturi pentru inițiativele tinerilor la nivel local

Un instrument nou de finanțare este lansat în 2018 de MECC, care are misiunea de a susține inițiativele tinerilor la nivel local. MECC a recomandat ani în șir autorităților locale să planifice în bugetele lor fonduri pentru activități de tineret, însă, din diferite motive, în marea majoritate a raioanelor acest lucru nu s-a întâmplat. Pentru a facilita schimbarea atitudinii autorităților locale vizavi de finanțarea proiectelor de

tineret, MECC a venit cu inițiativa de a cofinanța activitățile de tineret din raioanele care planifică și cheltuie bani pentru realizarea activităților de tineret.

Programul respectiv constituie componenta 3 a Programului de Dezvoltare a Centrelor de Tineret pentru anii 2017–2022, care prevede *oferirea suportului pentru dezvoltarea programului raional/municipal de granturi pentru finanțarea prin concurs a inițiativelor/proiectelor de tineret ale organizațiilor de tineret și grupurilor de inițiativă ale tinerilor*. Acest program funcționează după principiul parității, adică MECC contribuie la fondul raional de finanțare a inițiativelor pentru tineret cu o sumă egală cu cea oferită de Consiliul raional. Astfel s-ar putea dubla numărul proiectelor locale finanțate. Suportul financiar al MECC constituie echivalentul sumei alocațiilor din bugetul Consiliului raional/municipal respectiv, dar nu poate depăși suma de 100.000 lei per raion. Pentru anul 2018, în legea bugetului de stat au fost preconizate 3 milioane de lei pentru susținerea programelor raionale/municipale de granturi. Beneficiari pot fi atât OSC, cât și grupuri de inițiativă. Despre efectele acestui program vom putea vorbi peste un an, când vom avea un tablou al reacției consiliilor raionale la această inițiativă.

Opinia unui reprezentant OSC: Este apreciabil că se dezvoltă oportunități de finanțare pentru asociațiile de tineret, dar guvernul trebuie să analizeze posibilitatea finanțării proiectelor cu o perioadă de implementare mai mare de 11 luni. Aceasta ar permite sporirea impactului proiectelor finanțate. Este recomandabil să fie publicat un ghid de aplicare pentru fiecare linie de finanțare. Trebuie de schimbat și mecanismul de transferare a fondurilor, dat fiind că în prezent tranșele se transferă cu întârzieri foarte mari, ceea ce periclitează graficul de implementare a proiectelor.

4.2 Programul de granturi pentru proiectele culturale realizate de OSC

În 2014, prin Hotărârea Guvernului nr. 834 a fost aprobat Regulamentul cu privire la modul de finanțare din bugetul de stat a proiectelor culturale desfășurate de OSC. Regulamentul stabilește regulile de finanțare a proiectelor culturale și a proiectelor culturale de importanță deosebită.

Misiunea programului: Finanțarea proiectelor culturale de interes internațional, național, regional sau local care se implementează în Republica Moldova.

Principiile finanțării: *libera concurență* (asigurarea condițiilor pentru ca orice solicitant să aibă dreptul de a deveni beneficiar); *transparența* (punerea la dispoziția tuturor celor interesați a informațiilor referitoare la aplicarea procedurii de finanțare); *diversitatea* (tratamentul nediscriminatoriu al solicitanților—reprezentanți ai diferitelor domenii și teritorii); *neretroactivitatea* (excluderea posibilității destinării fondurilor nerambursabile unei activități a cărei executare era deja începută sau finalizată la data încheierii contractului de finanțare).

Domeniile de finanțare: domeniul culturii, fără specificarea unor priorități concrete.

Organizații care pot depune cereri în cadrul programului de granturi: OSC care desfășoară proiecte culturale.

Mecanismul de organizare: Din 2014 și până în prezent în bugetul de stat există un fond special bugetat pentru finanțarea proiectelor culturale ale OSC. Fondul respectiv prevede finanțarea a două tipuri de proiecte: proiecte culturale și proiecte culturale de importanță deosebită. Pentru prima categorie de proiecte sunt alocate 90% din valoarea fondului, iar celelalte 10% se alocă finanțării proiectelor culturale deosebit de importante. MECC recepționează anual, în perioada 1 august–15 octombrie, proiectele culturale ale OSC care vor fi realizate în anul următor. Excepție de la această regulă sunt proiectele culturale de importanță deosebită care pot fi depuse la concurs pe parcursul întregului an. Ambele categorii de proiecte sunt evaluate după aceleași criterii.

Conform prevederilor regulamentului, **un proiect cultural** este ansamblul de acțiuni culturale care se desfășoară pe o perioadă de timp determinată și care urmărește satisfacerea unor necesități culturale

exprimate la nivel local, regional, național sau internațional. **Un proiect cultural de importanță deosebită** este proiectul cultural care contribuie la realizarea unor acțiuni culturale naționale majore. Anual, prin ordinul ministrului, este aprobată componența comisiei de experți pentru evaluarea proiectelor depuse la concurs și regulamentul comisiei respective. Proiectele sunt selectate pe bază de punctaj de către Comisia de experți, formată din 7 experți: 4 reprezentând MECC, iar alții 3 fiind reprezentanți ai societății civile. Reprezentanții OSC pot fi propuși pentru comisia de experți până în data de 15 octombrie anual. Comisia de experți examinează propunerile pentru finanțare și aprobă lista proiectelor selectate și valoarea suportului financiar pentru fiecare proiect în parte, în baza criteriilor stabilite în regulament.

Condițiile de finanțare a proiectelor include obligativitatea contribuției OSC. Finanțarea care poate fi obținută pentru un proiect cultural se stabilește până la 50% din bugetul lui general, dar nu mai mult de 100.000 de lei pentru un proiect. Din resursele obținute de la programul de granturi pot fi acoperite cheltuielile directe și administrative pentru realizarea proiectului. Nu pot fi finanțate necesitățile ce țin de menținerea și dezvoltarea capacității organizației.

Regulamentul cu privire la modul de finanțare a proiectelor culturale prevede că propunerile bazate în exclusivitate pe suportul bugetului de stat nu vor fi examinate.

Finanțarea se realizează în baza unui contract de finanțare semnat între MECC și OSC, care include condițiile de finanțare și de raportare narativă și financiară. Ultima tranșă în mărime de 20% din valoarea totală a finanțării obținute de la stat va fi transferată organizației după prezentarea rapoartelor analitice și financiare de încheiere a proiectului.

Opinia unui reprezentant OSC: „Cea mai mare problemă legată de finanțarea proiectelor este că banii care sunt aprobați pentru proiect sunt efectiv transferați doar după implementarea proiectului și prezentarea raportului financiar. Aceasta înseamnă că tu, ca organizație non-profit, ar trebui să iei un împrumut (de la bancă) ca să realizezi proiectul, iar după raportare/primirea efectivă a finanțării acordate, să rambursezi creditul, împreună cu dobânda care nimeni nu o finanțează. Soluția ar fi ca finanțatorul să ofere suma aprobată spre finanțare în două tranșe: prima tranșă – de 70-80% - după semnarea contractului, iar a doua – restul sumei – după predarea raportului final de implementare. În așa condiții oferă finanțare SDC și mi se pare foarte corect.

A doua remarcă ar fi că ONG-urile care s-au manifestat deja ca buni organizatori de proiecte de anvergură, cu rapoartele în regulă, să nu fie tratați la fiecare sesiune de finanțare ca și ONG-urile începătoare sau cele care nu s-au dovedit a fi corecte. Deci, ideea ar fi să se simplifice un pic formalitățile "birocratice" pentru cei afirmați în rândul societății civile.”

4.3 Programul Național de granturi mici în domeniul îmbătrânirii active

Misiunea programului: Promovarea participării vârstnicilor și a îmbătrânirii active, în conformitate cu obiectivele Programului pentru integrarea problemelor îmbătrânirii în politici, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 406 din 02.06.2014.

Principiile finanțării: nu sunt indicate în regulamentul programului de finanțare.

Domeniile de finanțare: promovarea îmbătrânirii active conform priorităților: 1) Participarea vârstnicilor; 2) Servicii pentru vârstnici; 3) Oportunități economice pentru vârstnici.

Mecanismul de organizare: Grantul se acordă prin concurs. Organizațiile trebuie să-și depună proiectele la MSMPs până la 7 mai 2018. Dosarele înaintate sunt analizate de către o comisie de examinare. Componența Comisiei de examinare este stabilită prin ordinul ministrului și este formată din 7 persoane, dintre care 2 sunt reprezentanți ai OSC, iar 1 este reprezentantul Fondului ONU pentru Populație.

Organizațiile care participă la concursul de granturi trebuie să dovedească o contribuție de minim 20% din bugetul proiectului. Dovada se face prin scrisori de parteneriat și cofinanțare din partea partenerilor locali, naționali și/sau internaționali.

Proiectele depuse la concurs vor fi evaluate în termen de 15 zile după încheierea depunerii dosarelor. Comisia de examinare va stabili mărimea granturilor și numărul dosarelor finanțate în limita resurselor financiare alocate. Bugetul total anual al programului este de 100.000 de lei.

Organizații care pot aplica la programul de granturi: OSC din Republica Moldova care implementează proiecte și inițiative cu impact asupra promovării politicii din domeniul îmbătrânirii active atât la nivel național, cât și regional. Organizațiile trebuie să dețină personalitate juridică, să fie organizație necomercială în care persoanele vârstnice constituie 2/3 din numărul de membri și din componența organelor de conducere, iar scopurile sale statutare sunt orientate spre dezvoltarea personalității vârstnicilor și integrarea lor în viața publică, socială și culturală.

Opinie: „În 2017 au fost mai puține proiecte depuse la concurs. Au fost selectate 4 din 9 proiecte depuse. Noi am încurajat organizațiile mai mici din domeniu să depună cerere pentru finanțările respective și acestea au fost susținute prin finanțarea proiectelor lor, dar și din considerentul de a le consolida capacitățile organizaționale de a oferi servicii de calitate în domeniul îmbătrânirii active.”

4.4 Programul de granturi “DIASPORA ENGAGEMENT HUB” (DEH)

Biroul Relații cu Diaspora (BRD) al Cancelariei de Stat implementează Programul guvernamental **DIASPORA ENGAGEMENT HUB (DEH)**, în cadrul căruia există două oportunități de finanțare a OSC.

DEH este un program de granturi tematice, destinat asociațiilor obștești și cetățenilor originari din Republica Moldova aflați peste hotare, și se desfășoară cu suportul financiar al Agenției Elvețiene pentru Dezvoltare și Cooperare (SDC) în cadrul proiectului „Consolidarea capacităților instituționale ale Republicii Moldova în domeniul migrației și dezvoltării” care este implementat în 2017 și 2018.

Misiunea programului DEH este de a-i susține pe moldovenii din străinătate în implementarea ideilor lor în Republica Moldova și de a pune în valoare capitalul uman al diasporei.

DEH are mai multe opțiuni de finanțare pentru diverși beneficiari, dar cele care oferă posibilitatea de finanțare pentru OSC sunt: a) Sub-programul de granturi „Parteneriate tematice regionale” și b) Sub-programul de Granturi „Abilitarea femeilor din diasporă”.

4.4.1 Sub-programul de granturi „Abilitarea femeilor din diasporă”

Misiunea sub-programului: Susținerea programelor implementate de membrii diasporei Republicii Moldova, orientate spre abilitarea socială, civică, juridică și economică a femeilor migrante.

Domeniile de finanțare : Dezvoltare comunitară; educație și mentorat; sănătate; antreprenoriat social; consiliere și advocacy; servicii sociale. Proiectele trebuie să contribuie la: a) crearea și susținerea unor mecanisme durabile de implicare a femeilor din diaspora Republicii Moldova în consolidarea comunitară și mobilizarea capitalului uman/ contribuțiilor acestora pentru soluționarea problemelor socioeconomice din țara de origine și de reședință; b) valorificarea potențialului uman și socio-comunitar al diasporei în promovarea egalității de gen și abilitării personale, antreprenoriale și de liderism a femeilor din diaspora Republicii Moldova; c) consolidarea capacităților membrilor diasporei de a elabora și implementa proiecte cu un impact social sporit.

Solicitanți eligibili: Proiectele pot fi depuse la concurs de către membrii diasporei (persoană fizică, grup de inițiativă/asociație) ai căror beneficiari, direcți și indirecti, sunt femeile din diaspora Republicii Moldova.

Mecanismul de organizare: Proiectele trebuie să fie depuse on-line de către părțile interesate până la data de 28 februarie 2018. BRD a constituit o comisie de selectare și evaluare, formată din reprezentanții instituției, care evaluează proiectele după criteriile anunțate și decide care dintre ele vor fi finanțate. Contractarea granturilor se realizează în baza contractelor personalizate de finanțare semnate de BRD al Cancelariei de Stat, în calitate sa de implementator, și beneficiarul de grant selectat. Beneficiarii de grant primesc sprijin informațional din partea BRD pe parcursul implementării proiectului. În cadrul acestui sub-program sunt disponibile fonduri pentru finanțarea a 5 granturi a câte 93.986,50 de lei. Toate transferurile de fonduri către beneficiarul de grant va fi efectuat doar prin intermediul sistemului bancar național la un cont deschis în Republica Moldova (în tranșe, conform contractului). Pe parcursul implementării proiectului, beneficiarul va prezenta rapoarte narative și financiare intermediare și finale. Toate activitățile trebuie să fie încheiate până la 31 august 2018.

4.4.2 Sub-programul de Granturi „Parteneriate tematice regionale”

Acest sub-program își propune să consolideze asociațiile și grupurile de inițiativă din diasporă în scopul asigurării unei legături mai strânse cu R. Moldova.

Misiunea sub-programului: Crearea și susținerea mecanismelor de colaborare a comunităților diasporei Republicii Moldova, în vederea consolidării acestora și implementării proiectelor comune.

Domeniile de finanțare: Sub-programul se axează pe oferirea suportului pentru desfășurarea acțiunilor cu caracter socio-economic regional, comunitar, educațional și de sănătate, care urmează să fie implementate în comun de către cel puțin două asociații din diasporă din minimum două țări și un ONG din Republica Moldova. Proiectele trebuie să contribuie la: a) Mobilizarea și implicarea activă a diasporei în procesul de luare a deciziilor, elaborarea și evaluarea cadrului legal și de politici publice, dezvoltarea și implementarea programelor și proiectelor; b) Valorificarea potențialului economic și socio-comunitar al diasporei în dezvoltarea Republicii Moldova.

Solicitanții eligibili sunt grupurile de inițiativă compuse din cel puțin 2 asociații ale diasporei din minimum 2 țări și un ONG din Republica Moldova. Toate activitățile proiectului trebuie să fie realizate pe teritoriul R. Moldova, iar solicitanții trebuie să dovedească o contribuție a autorilor proiectului de cel puțin 15% din bugetul total al proiectului.

Mecanismul de organizare: Proiectele trebuie să fie depuse on-line de către părțile interesate până la data de 28 februarie 2018. BRD a constituit o comisie de selectare și evaluare, formată din reprezentanții instituției, care evaluează proiectele după criteriile anunțate și decide care dintre ele vor fi finanțate.

Contractarea granturilor se realizează în baza contractelor personalizate de finanțare, semnate de BRD al Cancelariei de Stat în calitate sa de implementator, și beneficiarul de grant selectat. Beneficiarii de grant primesc sprijin informațional din partea BRD pe parcursul implementării proiectului.

În cadrul acestui sub-program sunt disponibile fonduri pentru finanțarea a 3 granturi a câte 93.986,50 lei. Toate transferurile de fonduri către beneficiarul de grant va fi efectuat doar prin intermediul sistemului bancar național la un cont deschis în Republica Moldova (în tranșe, conform contractului). Pe parcursul implementării proiectului, beneficiarul va prezenta rapoarte narative și financiare intermediare și finale. Toate activitățile trebuie să fie finalizate până la 31 august 2018.

4.5 Fondul Ecologic Național

Fondul Ecologic Național este una dintre primele oportunități de finanțare directă a proiectelor OSC dezvoltată în Republica Moldova. Pentru implementarea prevederilor Legii privind protecția mediului înconjurător nr.1515-XII din 16 iunie 1993 cu modificările ei ulterioare a fost aprobată Hotărârea

Guvernului nr. 988 din 21 septembrie 1998³³ „despre aprobarea regulamentului privind fondurile ecologice”. Regulamentul respectiv stabilește principiile de bază de colectare și cheltuire a resurselor în fondurile ecologice naționale și teritoriale. În 2013, prin ordinul nr.73 al Ministrului Mediului, a fost aprobat și regulamentul privind administrarea FEN³⁴.

Misiunea Fondului: colectarea resurselor suplimentare pentru finanțarea măsurilor de protecție a mediului și reconstrucție a ecosistemelor.

Domeniile de finanțare: activitățile de implementare a planurilor și programelor naționale de acțiuni în domeniul protecției mediului; extinderea și protecția fondului forestier și a ariilor naturale protejate de stat; propagarea cunoștințelor ecologice; măsurile pentru îndeplinirea obligațiilor internaționale asumate de Republica Moldova prin semnarea acordurilor și convențiilor internaționale, precum și lucrările pentru micșorarea emisiilor în atmosferă, a deversărilor în obiectivele acvatice și a volumului deșeurilor.

Mijloacele FEN sunt utilizate pentru finanțarea proiectelor pentru implementarea strategiilor, programelor și planurilor naționale de protecție a mediului, standardelor și normativelor, construcția și participarea prin cote-părți în construcția obiectelor de protecție a mediului (inclusiv finanțarea lucrărilor de proiectare și implementare a lor în domeniul alimentării cu apă și canalizare; finanțarea lucrărilor de colectare și sortare a deșeurilor și susținerea întreprinderilor de prelucrare sau neutralizare a lor, de ameliorare a calității bazinului aerian), investigații științifice în domeniul protecției mediului, efectuate la comanda Ministerului Mediului.

Organizații/instituții eligibile: În conformitate cu punctul 12, litera (g) al Regulamentului FEN, resursele Fondului pot fi cheltuite și pentru acordarea sprijinului financiar organizațiilor ecologiste neguvernamentale în baza unui program special de granturi pentru proiectele destinate protecției mediului înconjurător.

Mecanismul de organizare: Fondul operează mai multe tipuri de finanțări, printre care subvenții nerambursabile sau granturi, împrumuturi preferențiale fără dobândă sau cu dobândă bonificată, garanții pentru împrumut și subvenții pentru plata dobânzilor la creditele acordate organizațiilor ce au contractat credite bancare pentru proiecte de protecție a mediului.

FEN finanțează exclusiv proiectele în domeniul mediului care au trecut etapele stabilite de selectare și evaluare în bază de concurs. FEN este administrat de Consiliul de Administrare format din 7 persoane dintre care un reprezentant al organizațiilor neguvernamentale ecologiste cu un mandat de 2 ani. Consiliul adoptă deciziile cu privire la finanțarea proiectelor și debursarea resurselor fondului.

Depunerea proiectelor se efectuează pe tot parcursul anului, iar Consiliul de Administrare se întrunește lunar sau trimestrial pentru a evalua proiectele primite la concurs. Debursarea resurselor financiare se realizează în baza unui contract de finanțare semnat cu beneficiarul de grant, care are obligația de a prezenta în termenii stabiliți în contract rapoartele narrative și financiare pentru fiecare tranșă primită. O condiție obligatorie pentru finanțare este ca solicitantul de finanțare să vină cu o contribuție financiară în mărime de cel puțin 15% din costul total al proiectului. Contribuția respectivă poate fi oferită fie de solicitantul de grant, fie de către alți finanțatori, cum ar fi consilii raionale, agenți economici, primării, comunitate, alte fonduri, etc.

FEN este unicul fond din Moldova care admite ca proiectele care au fost aprobate, dar pentru care nu a fost asigurată finanțarea în anul de referință, să fie reportate pentru finanțare în anul următor din categoria respectivă de cheltuieli.

³³ Hotărârea Guvernului nr. 988 din 21 septembrie 1998³³ „despre aprobarea regulamentului privind fondurile ecologice”

³⁴ Ordinul nr.73 din 10.09.2013 cu privire la aprobarea Regulamentului privind administrarea FEN

FEN nu acceptă în bugetul proiectelor finanțate acoperirea cheltuielilor operaționale și/sau de administrare în cadrul proiectelor investiționale, cheltuielile de salarizare pentru gestionarea sau coordonarea proiectului, achitarea serviciilor telefonice, energiei electrice, arenda sau întreținerea oficiului, etc. Bugetul proiectului trebuie să includă numai activitățile ce țin nemijlocit de aspectele de ameliorare a componentelor de mediu.

Deși este unul dintre primele fonduri care a deschis ușa finanțării directe pentru proiectele OSC, lista proiectelor organizațiilor care au primit finanțare nu este prea mare. Spre exemplu, din cele 284 de proiecte finanțate în 2016, doar **6 proiecte** au fost prezentate de OSC care au obținut în total **1.685.493 de lei**³⁵ din bugetul total al FEN de **319.581.100 de lei**³⁶.

Opinia unui reprezentant OSC: „Asociațiile obștești nu prea sunt încurajate să aplice la acest fond din mai multe motive. Printre ele este contribuția prea mare solicitată de la OSC; nerespectarea de către FEN a graficului de transferare a fondurilor pentru implementarea proiectelor; OSC sunt impuse să concureze în aceleași condiții cu APL și APC, ceea ce nu este echitabil, iar un argument în plus este distribuția neproportională a resurselor FEN pe categorii de cheltuieli. Alocarea a 75% în 2017 și a 85% în 2018 din FEN pentru proiecte de apă și canalizare este exagerată. Astfel rămân sectoare întregi din domeniul protecției mediului neacoperite de activități, iar cel de apă și canalizare, care mai este finanțat și din alte fonduri (FDR), consumă aproape toate resursele FEN. O condiție neloială pentru OSC în regulamentul FEN este prevederea de neacceptare în bugetul proiectului a cheltuielilor de salarizare a personalului care este angajat în implementarea proiectului și a celor de administrare. Marea majoritate a OSC nu au alte venituri, iar echipa proiectului și așa practică muncă voluntară, pe când sarcinile cu responsabilități sporite care revin din implementarea proiectului trebuie să fie salarizate”.

4.6 Fondurile asigurărilor obligatorii de asistență medicală

Fondurile asigurărilor obligatorii de asistență medicală, gestionate de CNAM, reprezintă încă o sursă de finanțare directă pentru OSC. Deși aceste fonduri nu au o componentă specifică de finanțare care ar fi adresată finanțării directe a OSC, cele specializate în domeniul sănătății pot obține finanțarea proiectelor lor.

Principiile de bază aplicate de CNAM în gestionarea acestor fonduri este cel al procurării serviciilor de la prestatorii de servicii. Dacă serviciile oferite de o OSC acreditată și licențiată sunt de calitate solicitată de CNAM, atunci organizația va fi contractată. Conform informației oferite de CNAM, în procesul de contractare a prestatorilor de servicii, pentru instituție nu contează forma juridică de organizare a prestatorului de servicii, ci calitatea ofertei.

Finanțările sunt realizate din Fondul pentru achitarea serviciilor medicale curente (fondul de bază), iar primele contractări ale OSC din acest fond au fost în 2006 pentru servicii de îngrijiri medicale la domiciliu. Pentru anul 2017 sau 2018 contractarea OSC a fost făcută din două tipuri de fonduri: Fondul pentru achitarea serviciilor medicale curente (fondul de bază) și din Fondul măsurilor de profilaxie (de prevenire a riscurilor de îmbolnăvire). Depunerea cererilor la aceste două fonduri se realizează în mod diferit și finanțarea este oferită în baza a două tipuri de contracte diferite. Pentru serviciile achitate din fondul de bază, instituțiile contractate semnează cu CNAM un contract după un model aprobat printr-o hotărâre a Guvernului, care este la fel pentru fiecare instituție contractată.

³⁵ <http://mediu.gov.md/index.php/component/content/article/79-categorii-in-romana/despre-minister/institutii-subordonate/72-fondul-ecologic-national>

³⁶ Legea nr.154 din 01.07.2016 a bugetului de stat pentru 2016 <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&id=365958>

Criteriaile de contractare pentru resursele din acest fond sunt stabilite anual în funcție de legea fondurilor de asistență medicală în care se stabilește mărimea bugetului alocat pentru fiecare fond și subprogram. Condițiile pentru depunerea cererilor la Fondul pentru achitarea serviciilor medicale curente (fondul de bază) sunt stabilite prin ordinul CNAM 159-A din 2008,³⁷ cu modificările ulterioare din 2015 și 2016, care stabilește etapele de contractare a instituțiilor, lista documentelor ce urmează a fi prezentate de către instituții pentru contractare, cererea-tip pentru contractare, cartela-tip a instituției și componența nominală a comisiei CNAM de coordonare a contractării instituțiilor. Această informație este plasată pe pagina web a CNAM și poate fi accesată de toate organizațiile interesate.

Pentru a depune cerere de finanțare din acest fond, OSC trebuie să respecte mai multe condiții, printre care: să fie acreditată la nivel național; să dispună de resurse umane angajate la locul de bază în instituție pentru serviciul solicitat pentru contractare, să dovedească o experiență de prestator de servicii medicale acreditat la nivel național de cel puțin 3 ani, și altele.

În 2017 și 2018, din acest fond au fost contractate 4 OSC în cadrul subprogramului *“Asistența medicală specializată de ambulatoriu*, alte 3 organizații au fost contractate în subprogramul *“Asistența medicală spitalicească”*, iar 11 OSC au fost contractate pentru servicii în subprogramul *“Îngrijiri medicale comunitare și la domiciliu”*. Lista se anexează.

Cel de-al doilea fond gestionat de CNAM la care OSC pot depune cerere de finanțare este Fondul măsurilor de profilaxie (de prevenire a riscurilor de îmbolnăvire), care are alte condiții pentru OSC care intenționează să solicite finanțare. Din acest fond finanțările sunt efectuate în baza unui concurs de proiecte, organizat conform priorităților anunțate de către ministerul sănătății anual. Ministerul Sănătății, după o consultare cu OSC, a stabilit *prevenirea infectării cu HIV/SIDA* ca domeniu prioritar pentru fondul de profilaxie. În urma consultărilor, au fost efectuate modificări la regulamentul de contractare a instituțiilor și a fost stabilită metodologia de calcul al costului serviciului per beneficiar în cadrul acestui program.

Trebuie menționat că, în acest proces de finanțare nu se solicită existența unei contribuții financiare ca precondiție pentru contractare. Mai mult ca atât, organizațiile care au fost contractate din fondul de profilaxie nu au trebuit să demonstreze că au cofinanțare din fonduri externe, ceea ce oferă mai multă durabilitate serviciului contractat.

În cazul contractării serviciilor achitate din fondurile susmenționate, CNAM stabilește ca o condiție obligatorie pentru organizația contractată interzicerea solicitării plăților suplimentare de la beneficiar pentru serviciile prestate și achitate din fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală.

În 2017 și în 2018, câte 2 OSC au semnat contracte de finanțare cu CNAM din fondurile respective.

Opinia unui reprezentant OSC: „Procesul de consultare a OSC este o practică pozitivă și importantă în consolidarea parteneriatului dintre instituțiile publice și OSC în prestarea serviciilor calitative cetățenilor. Toate OSC invitate să participe la discuții au apreciat faptul că au fost consultate la etapa de pregătire a modificării regulamentul de contractare, precum și că au fost antrenate în dezbaterile privind stabilirea formulei de calcul al costului serviciului acordat beneficiarului”.

Opinia reprezentantului CNAM: “OSC sunt binevenite să depună cerere de contractare dacă corespund cerințelor anunțate, în special pentru a oferi servicii în regiunile unde este lipsă de prestatori de servicii.

³⁷ Ordinul CNAM 159-A Cu privire la contractarea instituțiilor medico-sanitare în cadrul asigurării obligatorii de asistență medicală
http://www.cnam.md/editorDir/file/Ordin_Contractare_2009.pdf

Sunt încă multe regiuni unde este nevoie de OSC active și care să ofere servicii calitative. În condițiile de contractare există o prevedere care permite contractarea unei organizații ca excepție de la cerința de experiență de cel puțin 3 ani în cazul când aceasta propune oferirea serviciilor într-o regiune neacoperită cu servicii.”

4.7 Finanțările directe de la Autoritățile Publice Locale

Este dificil de a vorbi despre un singur model de finanțare directă a OSC aplicat de autoritățile publice locale. Practica finanțării directe a proiectelor OSC nu este prea răspândită la nivel local. Din informația colectată, vom prezenta câteva experiențe de astfel de finanțări. Vom analiza experiența de finanțare directă, realizată de Consiliul Raional Ialoveni, finanțările realizate de primăria Bălți și cele ale primăriei municipiului Chișinău.

4.7.1 *Experiența Consiliului Raional Ialoveni de finanțare a proiectelor OSC din fondurile bugetului public raional*

Consiliul Raional Ialoveni este unul din puținele consilii raionale care finanțează proiecte ale OSC sau grupurilor de inițiativă și o face după propriul model pe care îl cizelează în timp, bazându-se pe propriile experiențe. Ex-președintele raionului a menționat că modelul a fost parțial inspirat din experiența României, fiind aplicat de consiliile județene la finanțarea proiectelor OSC.

Anual pentru finanțarea proiectelor respective se cheltuiesc aproximativ 200.000 de lei din bugetul raional. Această sumă nu reprezintă valoarea totală a bugetului programului. Consiliul raional discută cu diverse organizații și instituții naționale și internaționale pentru a le atrage în dezvoltarea acestui program raional. În 2017, precum și în 2018, bugetul programului de finanțare a OSC și grupurilor de inițiativă este cofinanțat de diverși parteneri, cum ar fi Fundația Est–Europeană din Moldova și primăriile din raion.

Consiliul Raional Ialoveni are mai multe instrumente de finanțare a proiectelor OSC și acestea pot fi împărțite în câteva categorii de finanțare:

1) Achitarea contribuției în bugetul proiectelor implementate de OSC pe teritoriul raionului. În majoritatea cazurilor, proiectele respective sunt finanțate de donatori internaționali, în mărime de 70-80% din buget, iar APL contribuie cu bunuri sau resurse financiare în valoare de la 20 până la 30%. Un exemplu de astfel de proiect a fost cel realizat cu LUMOS Moldova, prin care a fost deschisă o instituție de educație incluzivă. Costul proiectului a fost de circa 10 milioane de lei, iar contribuția Consiliului Raional - de 1.000.000 lei, plus alocarea terenului pentru construcție. Astfel de contribuții se fac în baza votului Consiliului Raional, prezentându-se argumentări ale importanței proiectului pentru populația care locuiește pe teritoriul raionului.

2) Finanțarea indirectă a proiectelor OSC pentru implementarea unor acțiuni care coincid cu cele din planul de acțiuni al Consiliului Raional. În această categorie pot fi clasificate proiectele diferitor OSC, inclusiv ale federațiilor sportive, care propun organizarea activităților de recreere sau sportive. În cazul proiectelor respective, fondurile nu sunt transferate pe contul OSC, ci direct prestatorilor de servicii care prestează serviciile necesare organizării evenimentelor. De obicei, prin astfel de finanțări se achită costul diplomelor, cupelor, medaliilor, se oferă premii bănești, etc. Fondurile pentru finanțarea sau cofinanțarea unor astfel de proiecte sunt din linia bugetară „activități sportive” a bugetului raional.

3) Finanțarea directă a proiectelor OSC este al treilea tip de finanțări realizate de Consiliul Raional Ialoveni. În cazul acestui program, fondurile sunt transferate pe contul unei OSC cu experiență care

activează pe teritoriul raionului și care gestionează întregul proces de finanțare a proiectelor OSC și ale grupelor de inițiativă. Consiliul Raional dispune de resurse umane limitate pentru gestionarea unui astfel de program și, astfel, prin votul său a decis să semneze un acord de parteneriat cu un OSC. Acordul de parteneriat a fost semnat cu AO „Eco Răzeni”. Organizația gestionară primește fondurile de la Consiliul raional și organizează toate etapele de finanțare, începând cu anunțarea concursului până la selectare, finanțare și raportare.

Consiliul raional Ialoveni a decis ca programul să fie lansat pentru susținerea grupurilor de inițiativă ale tinerilor, în special ale tinerilor din instituțiile de învățământ de pe teritoriul raionului. Resursele de bază cu care a început programul au fost planificate în bugetul raional, la linia de finanțare a activităților de tineret.

Bugetarea fondurilor: Anual în bugetul raional sunt prevăzute resurse financiare pentru acțiunile de tineret. Din resursele respective, circa 200.000 de lei sunt alocați pentru finanțarea programului de granturi pentru grupurile de inițiativă ale tinerilor. În urma a doua runde de selectare a proiectelor, anual sunt finanțate aproximativ 40 de proiecte cu o valoare de circa 10.000 de lei achitați din bugetul raional.

Procesul de selectare a proiectelor: O comisie de selectare a proiectelor este creată prin dispoziția președintelui Consiliului raional. Din această comisie fac parte reprezentanții consiliului raional, ai AO „Eco Răzeni”, președintele sau vicepreședintele Consiliul Raional al Tineretului, precum și reprezentanții celorlalți finanțatori și parteneri de implementare a programului de granturi. În anii precedenți, de fiecare dată a fost invitat ca membru al comisiei și un reprezentant al MTS, iar în 2018 este invitat reprezentantul MECC. Selectarea se face în câteva etape. După încheierea perioadei de depunere a proiectelor, comisia de selecție face o preselecție a proiectelor, iar echipele ale căror proiecte au fost preselecțate sunt invitate să-și prezinte proiectul într-o ședință publică. Prezentarea proiectelor are loc în prezența tuturor concurenților care, astfel, au ocazia să asculte toate echipele candidate. Comisia evaluează prezentările și notează fiecare proiect, după care selectează proiectele care vor fi finanțate.

Condițiile de finanțare: La concurs sunt admise proiectele care abordează o problemă reală din localitatea de unde este grupul de inițiativă. În cadrul proiectelor nu se acceptă cheltuielile administrative și nici cele aferente salarizării.

Fostul președinte al Consiliului raional: „Toate cheltuielile de prezentare a acestor proiecte sunt acoperite de consiliul raional, iar fiecare tânăr care vine dintr-o localitate în centrul raional pentru a prezenta proiectul primește o rambursare a cheltuielilor de drum. Este de menționat că dacă comisia de evaluare identifică un proiect cu o idee interesantă, dar din punct de vedere tehnic proiectul nu este perfect pregătit, atunci candidații primesc toată asistența necesară pentru a perfecta proiectul, astfel ca să-și poată implementa ideea în comunitatea lor.”

Raportarea financiară: Raportările financiare sunt făcute de AO „Eco Răzeni” împreună cu toate echipele care au fost finanțate. Raportarea se face, la fel, într-o ședință publică la care participă toate grupurile de inițiativă care au fost finanțate. Fiecare grup face o prezentare a rezultatelor proiectului, cu materiale video și fotografii ale acțiunilor, precum și prezintă facturile pentru banii cheltuiți.

Transparența: Toate proiectele care primesc finanțare din partea Consiliului raional se angajează să publice constant informația despre activitățile pe care le realizează pe rețelele de socializare. O astfel de abordare face ca un număr mare de cetățeni din raion să cunoască despre proiectele respective și rezultatele implementării lor.

Opinia unui reprezentant APL: „Astăzi, Legea nr. 436 cu privire la administrația publică locală oferă dreptul autorității publice locale să finanțeze proiectele OSC, dar aceasta este scris într-o formă foarte generală. Mecanismul nu este clar dezvoltat, referitor la ceea ce trebuie de făcut și în ce mod pentru ca

acest proces de finanțare să se producă corect din punct de vedere al legislației. Eu cred că acest mecanism trebuie să fie dezvoltat de către Ministerul Finanțelor. Noi primim diferite notificări de la Cancelaria de Stat referitor la deciziile pe care le-a adoptat Consiliul raional cu privire la finanțarea proiectelor OSC și ale grupurilor de inițiativă. Acest lucru se întâmplă anume din cauza că nu există un mecanism dezvoltat care să fie implementat de toate autoritățile publice locale care dispun de fonduri pentru finanțarea proiectelor societății civile. Atât timp cât legea este ambiguă și cât nu există nicio îndrumare metodologică din partea Ministerului Finanțelor pentru APL cum trebuie să realizeze acest proces, vor exista situații de neclaritate și incertitudine. Pe de o parte, legea permite APL să facă astfel de finanțări, iar pe de altă parte, nu clarifică condițiile în care se pot realiza astfel de procese pentru a nu provoca diferite interpretări ale instituțiilor de control.”

Opinia unui reprezentant APL: “APL nu dispune de suficiente resurse umane instruite pentru gestionarea unui astfel de program, cum ar fi cel de finanțare a grupurilor de inițiativă a tinerilor. De aceea, Consiliul raional, prin votul său, a decis să semneze un acord de parteneriat cu un OSC care ar oferi Consiliului raional aceasta asistență de selectare a proiectelor, implementare și raportare. Este un parteneriat de succes cu care Consiliul raional se poate mândri.”

4.7.2 *Experiența Primăriei Chișinău*

Experiența de finanțare a proiectelor OSC a primăriei Chișinău este specifică și nu include modele de finanțare directă a proiectelor OSC sau al grupurilor de inițiativă. Unul dintre programele recente, lansate în 2017 pentru finanțarea proiectelor grupurilor de inițiativă, este programul „Bugetul Civic”³⁸, aprobat de Consiliul municipal.

Prioritățile de finanțare a programului pentru 2018 sunt: infrastructură urbană; mobilitate urbană; infrastructură culturală și socială; Smart City; democrație locală; educație, tineret și sport.

Mecanismul de finanțare: În înțelegerea acestui proiect, bugetarea civilă înseamnă mecanismul prin care locuitorii activi ai capitalei care au împlinit vârsta de 16 ani/grupuri de locuitori ai municipiului Chișinău elaborează proiecte pentru dezvoltarea municipalității pe care le depun la Primărie pentru a fi realizate în beneficiul cetățenilor. Acest program prevede colectarea de la grupuri de cetățeni a propunerilor de proiecte care urmează să fie evaluate de o comisie formată din reprezentanții consiliului municipal și ai societății civile. Proiectele respective, după ce au trecut etapa analizei lor de către comisia de evaluare, sunt plasate pe pagina web a primăriei pentru a fi apreciate de către public. Chișinăuienii sunt invitați să voteze pentru proiectele pe care le consideră prioritare pentru capitală.

Programul „Bugetarea civică” prevede finanțarea a două tipuri de proiecte: proiecte mici, care se încadrează într-un buget estimativ cu valoarea de la 50.000 până la 100.000 de lei, și proiecte mari, care au un buget până la 300.000 de lei. Condiția programului prevede și existența unei contribuții la implementarea proiectului din alte surse decât cele municipale.

Deși în regulamentul programului se menționează că proiectele care sunt dezvoltate în parteneriat cu OSC vor fi avantajate, detaliile descrise în regulament demonstrează că programul nu reprezintă, totuși, un program de finanțare directă a grupurilor de inițiativă sau OSC. Regulamentul Programului spune: “În procesul de evaluare a proiectelor, Comisia de evaluare, în baza specificului activităților prevăzute în proiect, va determina ce subdiviziune anume a municipalității va prelua responsabilitatea pentru implementarea proiectului. În cazul în care pentru implementarea proiectului este nevoie de implicarea mai multor subdiviziuni, Comisia va indica repartizarea sarcinilor către toate instituțiile care urmează a fi implicate, desemnând o instituție lider care va coordona implementarea întregului proiect și-și va asuma responsabilitatea pentru întregul proiect.”

³⁸ https://www.chisinau.md/public/files/anul_2018/regulamente/Regulament_BCC.pdf

4.7.3 Experiența Primăriei Bălți

Primăria municipiului Bălți are o experiență la fel de modestă ca și alte APL la capitolul finanțarea directă a OSC. Pe pagina web a primăriei este plasată o dispoziție a primarului³⁹ cu privire la rezultatul concursului realizat pentru selectarea proiectelor de utilitate publică conform regulilor stabilite în instrucțiunea⁴⁰ de finanțare a proiectelor de utilitate publică care vor fi finanțate din fondurile primăriei. Conform acestei dispoziții, au fost selectate patru asociații obștești care au primit finanțare sub formă de grant pentru implementarea proiectelor. Bugetele finanțate sunt de la 10.000 la 20.000 de lei. Bugetul total alocat pentru proiectele respective în 2016 a fost de 70.000 de lei. Din discuțiile cu reprezentanții OSC din Bălți conchidem că există anumite experiențe de finanțare directă a proiectelor OSC, însă ele sunt sporadice și nu pot dovedi existența unui mecanism bine organizat și funcțional.

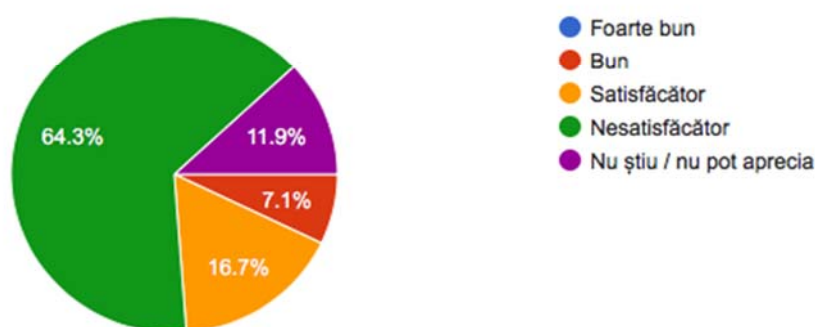
5. Provocările mecanismului de finanțare directă a OSC de către stat (în baza chestionarului și interviurilor)

Mecanismul existent de finanțare directă a OSC de către stat necesită intervenții din perspectiva perfecționării și eficientizării acestuia. Concluzia respectivă derivă din răspunsurile celor 43 de OSC și reprezentanți ai APC și APL care au completat chestionarul și au dat aprecieri actualului sistem. La studiu au participat 43 de respondenți, dintre care 18 de organizații naționale, 15 organizații locale, 3 fundații și o instituție privată națională, 2 reprezentanți ai APC, 2 reprezentanți ai APL și 3 reprezentanți ale 3 grupuri de inițiativă.

Dintre toți respondenții, 64,3% apreciază mecanismul existent ca nesatisfăcător și doar 16,7% - ca satisfăcător și 7,1% - ca bun, iar 11,9% din respondenți nu au putut da o apreciere acestui mecanism.

6. Cum apreciați mecanismul existent de finanțare a proiectelor OSC de către instituțiile statului?

42 responses

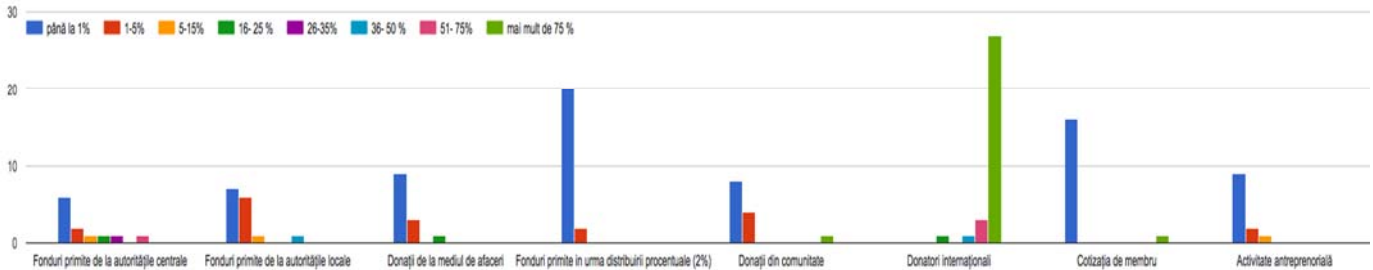
Pentru a înțelege care este ponderea finanțărilor oferite din bugetul de stat în bugetele organizațiilor respondente, acestora li s-a solicitat să-și indice sursele de finanțare și ponderea fiecărei surse.

³⁹ Dispoziția primarului mun. Bălți nr. 163 din 11.04.2016

⁴⁰ Dispoziției primarului municipiului Bălți nr. 426 din 09.07.2014 „Cu privire la aprobarea Instrucției privind ordinea finanțării din bugetul municipal a proiectelor social-utile”

Conform răspunsurilor OSC, 13 au menționat ca au primit fonduri de la APC, iar 16 – de la APL. Peste 75% din bugetele a 65% de respondenți (28 organizații) sunt asigurate din fondurile donatorilor internaționali și doar o organizație din 43 a menționat că peste 51% din sursele lor de finanțare sunt de

5. Sursele de finanțare ale organizației în 2017 (răspund doar reprezentanții OSC):

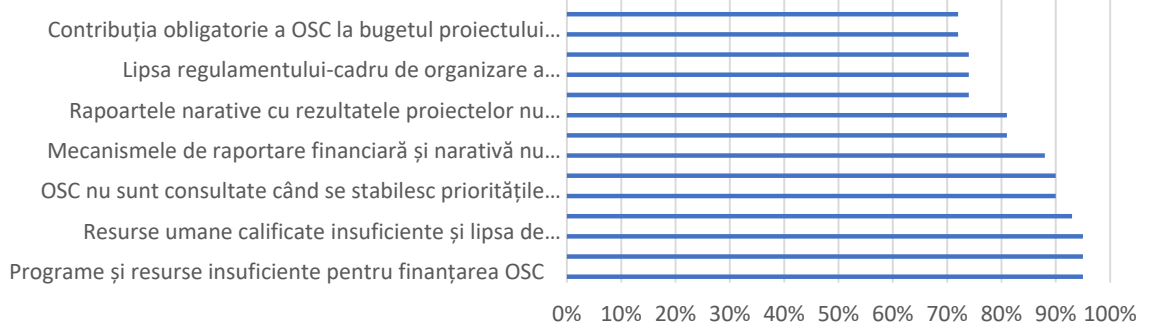
la APC. O altă organizate a indicat aceeași proporție a finanțării în bugetul său obținută de la APL. Cota finanțării din banii publici în bugetele OSC rămâne a fi extrem de mică și ele în continuare sunt dependente de fondurile externe. Până la 1% din bugetele a 49% dintre organizațiile respondente este format din resursele alocate în urma desemnării procentuale, iar 21% din respondenți au menționat că donațiile din comunitate și activitatea antreprenorială alcătuiește, fiecare în parte, până la 1% din bugetul organizației.

Insuficiența de programe și resurse pentru finanțarea OSC, capacitățile instituționale limitate de asigurare a dialogului eficient cu societatea civilă, resursele umane calificate insuficiente implicate în concursurile de finanțare nerambursabilă oferită OSC și incoerența cadrului legal de reglementare a mecanismului de finanțare a proiectelor OSC din banii publici sunt menționate de 95% din OSC drept cele mai mari probleme ale mecanismului de finanțare directă funcțional în prezent.

Constatăm că 90% din organizațiile respondente menționează că statul nu le consultă atunci când sunt stabilește prioritățile de finanțare pentru următorul an, precum și nivelul scăzut de transparență a procesului de finanțare a proiectelor. 81% din OSC consideră că condițiile de depunere a cererilor nu sunt suficient de clar explicate în anunțul de lansare a concursului de finanțare a proiectelor, iar în cadrul interviurilor, peste 50% din reprezentanți OSC au menționat că este necesar ca fiecare instituție de stat finanțatoare, imediat după publicarea informației despre concursul de proiecte, să organizeze evenimente de instruire pentru organizațiile interesate să depună cereri. Pentru a spori încrederea în corectitudinea procesului de finanțare a proiectelor, 81% din OSC consideră că rapoartele narative cu rezultatele proiectelor trebuie să fie publicate pe pagina instituției finanțatoare. 74% din OSC consideră că instituțiile finanțatoare trebuie să publice informația despre componența nominală a comisiei de evaluare a proiectelor (pentru a se convinge că nu există conflicte de interese), iar după evaluarea proiectelor trebuie expediate răspunsuri organizațiilor care au depus cereri de finanțare, dar care nu au fost selectate, indicând cauzele neselectării proiectelor acestora.

În opinia OSC, nici mecanismele de raportare nu sunt dezvoltate la nivelul cuvenit, afirmație susținută de 88% din respondenți, care consideră că ar trebui să fie dezvoltat un model unic de raportare financiară și narativă pentru fondurile din bugetul public.

Problemele majore ale sistemului de finanțare a proiectelor OSC de către APC

Pentru asigurarea transparenței procesului de finanțare directă de către stat, 74% din OSC consideră că trebuie să existe un regulament-cadru de organizare a concursurilor de finanțare a proiectelor OSC de către APC, iar 72% din ele pledează pentru prezentarea publică a informației despre rezultatele așteptate de instituția finanțatoare în urma implementării proiectelor finanțate.

În procesul de analiză a practicilor de finanțare directă de către stat a OSC se conturează ideea că statul trebuie să analizeze posibilitatea de micșorare a cotei contribuției financiare obligatorii pe care organizația trebuie să o prezinte atunci când depune un proiect la concursul de granturi. Analizând condițiile stabilite în regulamentele de finanțare a fiecărei instituții finanțatoare constatăm că contribuția solicitată de la OSC variază între 15% și 50% din bugetul proiectului, ceea ce 72% dintre organizațiile respondente apreciază drept o cotă prea mare pentru o organizație nonprofit.

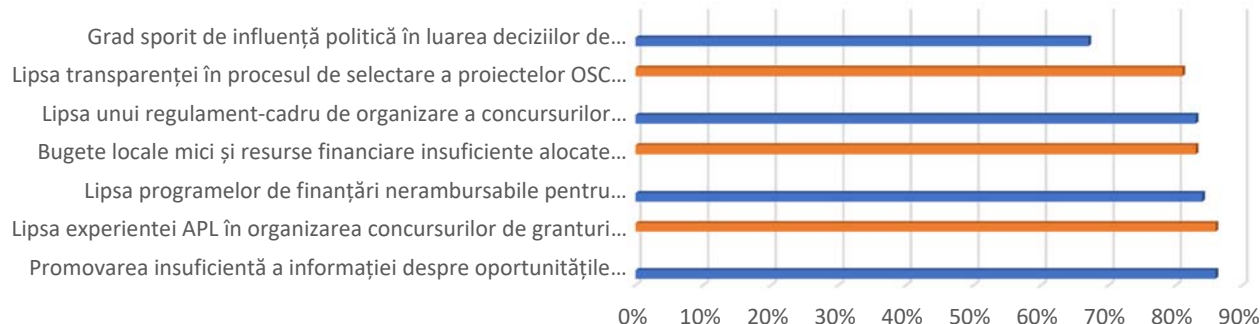
Adițional la problemele analizate mai sus, OSC au mai menționat în chestionar, la rubrica „alte” și faptul că multe OSC nu cunosc despre programele de finanțare pe care le oferă statul, că se atestă un grad sporit de control politic asupra instituțiilor statului, și că trebuie să existe mecanisme flexibile de finanțare care să ia în considerație și posibilitatea finanțărilor pe termen lung.

Opinia unor respondenți (1): „Actualmente, nu avem mecanisme clare și viabile de finanțare a OSC nici pentru unul dintre nivelurile de finanțare (central sau local). Mecanismele respective trebuie să fie flexibile, să ia în considerație necesitatea de finanțare pe termen lung (de ex. a anumitor servicii de sănătate sau sociale) și oportunitatea finanțărilor unice, per eveniment, de exemplu.”

Opinia unor respondenți (2): ”Nu există o politică de stat în acest domeniu și, respectiv, nu sunt atribuite surse financiare suficiente. Finanțările au loc sporadic, fără un mecanism unic bine stabilit și fără alocarea unor surse financiare substanțiale.”

Studiul analizează și funcționarea mecanismului de finanțare directă a OSC de către autoritățile locale. Tabloul general al problemelor identificate la nivel local nu se schimbă prea mult comparativ cu nivelul național. Primele trei probleme, conform aprecierii făcute de 86% din cei 43 de respondenți sunt: lipsa experienței APL în organizarea concursurilor de finanțare a proiectelor și resursele umane calificate insuficiente, promovarea slabă a oportunităților de finanțare și lipsa programelor de finanțări nerambursabile pentru proiectele OSC, implementate anual de APL.

Principalele probleme ale sistemului de finanțare a proiectelor OSC de către APL

83% din OSC menționează, ca probleme majore, bugetele mici ale APL care nu permit finanțarea proiectelor OSC și lipsa unui regulament-cadru de organizare a concursurilor de granturi. 81% din OSC atenționează asupra nivelului scăzut de transparență în luarea deciziilor, iar gradul sporit de influență politică în luarea deciziilor de finanțare este menționat de 67% dintre respondenți.

OSC, prin răspunsurile oferite în chestionar și în interviuri, sugerează autorităților direcția în care ele consideră că trebuie de schimbat mecanismul de finanțare directă a OSC de către stat pentru ca acesta să fie mai eficient și să contribuie în mod direct la dezvoltarea sustenabilității financiare a OSC.

Modelul mecanismului de finanțare directă a OSC, în viziunea respondenților la chestionar ar arăta în felul următor: Crearea unui fond național de dezvoltare a societății civile (79%) care să funcționeze după un regulament-cadru aprobat după consultarea cu OSC și care să finanțeze proiectele strict în baza procedurii de concurs (83%), cu anunțarea priorităților de finanțare în prima jumătate a anului curent pentru anul următor (88%), după consultarea lor cu OSC. În viziunea a 86% dintre respondenți, mecanismul de finanțare directă de către stat la care aspiră OSC trebuie să prevadă și o diversitate mai mare a tipurilor de cheltuieli care sunt acceptate de către stat pentru implementarea proiectelor. Toate organizațiile respondente consideră că mecanismul de finanțare directă trebuie să se realizeze după un regulament-cadru de organizare a concursurilor de finanțare nerambursabilă a proiectelor OSC din banii publici, care în mod obligatoriu să fie trecut printr-o consultare publică cu OSC înainte de aprobare. În viziunea a 95% dintre organizațiile respondente, mecanismul trebuie să includă și bugetarea anuală a resurselor pentru realizarea programelor sectoriale de finanțare a proiectelor OSC, iar această planificare de resurse trebuie să se realizeze pe o perioadă mai mare de un an. Mai mult ca atât, 93% dintre respondenți consideră că mecanismul trebuie să susțină lansarea unor noi programe de finanțare directă de către stat și de dezvoltare a conceptului de finanțare pe termen mediu a proiectelor OSC, conform priorităților strategice sectoriale.

OSC consideră că statul trebuie să-și dezvolte în continuare instrumentele de comunicare cu organizațiile neguvernamentale, iar pentru aceasta trebuie să le consulte pentru determinarea priorităților de finanțare pe fiecare domeniu – punct de vedere susținut de 88% dintre respondenți.

OSC au menționat că există și modele pozitive de finanțare directă a proiectelor de către APC și APL. Dintre toți respondenți, 58% au menționat că cunosc astfel de modele, enumerând printre ele granturile mici pentru consiliile locale ale tinerilor, granturile pentru organizațiile de tineret (implementate de

MECC), finanțarea proiectelor pentru servicii de îngrijire la domiciliu (fondurile CNAM) și programul de suport pentru proiecte mici oferite OSC care activează în domeniul managementului integrat al resurselor de apă (Agenția „Apele Moldovei”). Unele dintre aceste inițiative au fost descrise în prezentul studiu.

Principalele provocări identificate de OSC	
1.	Insuficiența programelor și resurselor alocate pentru finanțarea OSC la nivel local și național.
2.	Cadrul legal de reglementare a mecanismului de finanțare a proiectelor OSC din banii publici este incoerent.
3.	APC și APL au capacități instituționale limitate de asigurare a dialogului eficient cu societatea civilă și resurse umane calificate insuficiente pentru a se implica în organizarea concursurilor de finanțare nerambursabilă, oferită OSC.
4.	Cota finanțărilor din banii publici în bugetele OSC rămâne a fi extrem de mică și ele rămân în continuare dependente de fondurile externe.
5.	Mecanismul de finanțare directă a OSC de către stat necesită modificări din perspectiva perfecționării și eficientizării acestuia: <ul style="list-style-type: none"> - condițiile de depunere a cererilor nu sunt suficient de clar explicate în anunțul de lansare a concursului de finanțare a proiectelor; - instituția de stat finanțatoare, când anunță concursul de proiecte, nu organizează evenimente de instruire pentru organizațiile interesate să depună cereri de finanțare; - contribuția solicitată de la OSC este prea mare pentru o organizație nonprofit (între 15% și 50% din bugetul proiectului); - limitarea categoriilor/tipurilor de cheltuieli acceptate de către stat pentru implementarea proiectelor; - perioada de implementare a proiectelor este prea scurtă și este necesar de dezvoltat conceptul de finanțare pe termen mediu conform priorităților strategice sectoriale; - mecanismele de raportare nu sunt dezvoltate la nivelul necesar și lipsește un model unic de raportare financiară și narativă pentru fondurile obținute de la bugetul public.
6.	Nivelul scăzut de transparență a procesului de finanțare a proiectelor: <ul style="list-style-type: none"> - statul nu consultă OSC atunci când stabilește prioritățile de finanțare pentru următorul an; - nici rapoartele narative cu rezultatele proiectelor, nici informația despre componența nominală a comisiei de evaluare a proiectelor nu sunt publicate pe pagina instituției finanțatoare; - OSC ale căror proiecte nu au fost selectate nu primesc un răspuns de la instituția finanțatoare care să indice cauzele neselectării proiectelor acestora.

6. Concluzii

Analiza practicilor existente de finanțare directă a OSC de către stat scoate în evidență mai multe probleme care influențează eficiența mecanismului de finanțare directă a OSC de către stat. Problemele respective țin de reglementarea juridică, transparența, planificarea, bugetarea și funcționarea mecanismului de finanțare directă a OSC.

Reglementarea juridică

Condițiile, formele și procedurile de acordare a finanțării directe sunt abordate diferențiat în legile și actele normative de bază (Legea nr.837 din 17.05.1996 cu privire la asociațiile obștești versus legile și actele normative vizate în analiză) în raport cu legile și actele normative care reglementează acest mecanism pe dimensiunile sectoriale. Această abordare accentuează necesitatea unui mecanism-cadru de acordare a finanțării directe OSC de către stat, care să uniformizeze condițiile și procedurile de adjudecare a finanțării și să stabilească reguli simple și unice pentru toate instituțiile implicate în proces. Chiar și Legea nr. 837 se aplică diferit de către autoritățile contractante. Lipsa reglementării unui mecanism clar unic, coerent și transparent pune la îndoială principiul transparenței, al concurenței libere și corecte, dar și al egalității de șanse.

Legislația națională cu privire la finanțarea directă a OSC de către stat nu prevede expres descrierea principiilor care stau la baza acestui proces. Doar în regulamentele de finanțare a proiectelor în domeniul tineretului și a proiectelor culturale sunt menționate câteva dintre ele, cum ar fi principiile transparenței, liberei concurențe, diversității și neretroactivității. Acest subiect trebuie să fie parte componentă a Legii cu privire la asociațiile obștești sau a regulamentului-cadru al mecanismului de finanțare directă. Din legislație lipsesc o serie de principii care în practica internațională sunt aplicate în relațiile dintre autorități și OSC. Printre ele ar fi principiul proporționalității și al simplității, care recunoaște particularitățile fiecărei categorii de organizații și faptul că pentru fiecare dintre ele trebuie să se creeze condiții adecvate de participare la concursurile de finanțare directă, organizate de către stat. Nu se regăsește nici principiul dialogului, care stă la baza creării încrederii reciproce între părți și contribuie la creșterea eficienței cooperării între autorități și societatea civilă.

Legislația stabilește posibilitatea finanțării directe a OSC de către stat, însă nu determină norme și reguli clare de asigurare a finanțării respective. Constituirea unor bugete și linii de finanțare se face arbitrar, la discreția autorităților finanțatoare, fără consultare cu societatea civilă. Categoriile de cheltuieli admise în implementarea proiectelor finanțate de către stat trebuie să fie extinse și ajustate la preturile pieței serviciilor.

Există doar câteva forme de finanțare directă a OSC de către stat, iar cadrul legal nu reglementează condițiile în baza cărora se decide ce formă de finanțare să fie aplicată. În marea majoritate a cazurilor, decizia de alegere a formei de realizare a finanțării este luată, exclusiv, de către autoritățile finanțatoare, fără o evaluare prealabilă și fără consultarea societății civile. Pentru a consolida parteneriatul cu OSC și a contribui în mod direct la dezvoltarea lor durabilă, autoritățile statului ar trebui să diversifice tipurile/ formele de finanțare directă a OSC de către stat.

Prevederile legale privind procedurile de achiziții publice și cele privind parteneriatul public-privat nu conțin reglementări aplicabile contractării serviciilor de la OSC și specificului activității non-

profit. Aceasta duce la aplicarea unor modalități mai simple (la limita respectării legii) de stabilire a parteneriatelor de colaborare (în special APL), utilizând instrumentele de finanțare directă din bugetul local.

Planificarea strategică și bugetarea resurselor

✚ Nu există o corelare între planificarea strategică și bugetară nici la nivel național și nici la cel local (de ex: la nivel local, strategiile și planurile de dezvoltare a localităților conțin un capitol separat dedicat cooperării cu societatea civilă, fără ca ulterior să aibă vreo reflecție bugetară).

✚ Lipsesc instrucțiunile metodologice pentru APC și APL cu privire la finanțarea directă a proiectelor OSC. Analizând regulamentele elaborate de AP care implementează programe și proiecte de finanțare directă a OSC în diferite domenii, discutând cu reprezentanții AP și OSC, constatăm că fiecare instituție a întâmpinat dificultăți la etapa elaborării regulamentelor pentru programele de finanțare directă, deoarece prevederile generale ale legislației nu sunt suficient de clare sau nu există deloc.

✚ Finanțarea directă se realizează doar în câteva domenii, pe când statul are un angajament de cooperare cu societatea civilă în toate domeniile de dezvoltare. Există OSC cu capacități și resurse umane valoroase în domeniul dezvoltării regionale, eficienței energetice, drepturilor copilului, educației etc., dar care nu pot contribui la dezvoltarea domeniilor din lipsa programelor de finanțare. Spre exemplu, o asociație care realizează proiecte în domeniul protecției copilului nu poate solicita finanțare din partea statului, deoarece nu există niciun program care ar finanța astfel de activități. Pe de altă parte, există fonduri bugetate, dar care nu admit participarea OSC la valorificarea lor. Spre exemplu, OSC pot contribui și la implementarea activităților în domeniul dezvoltării regionale și cel al reintegrării țării, domenii pentru care sunt prevăzute mijloace anual în legea bugetului de stat, dar regulamentele fondurilor nu prevăd dreptul OSC de a le accesa.

✚ Perioada acceptată de implementare a proiectelor este prea scurtă. Proiectele complexe au nevoie de un termen de implementare de cel puțin 24 de luni, iar regulile în vigoare din regulamentele de finanțare nu admit o perioadă de implementare mai mare de 11 luni.

✚ Există un mare decalaj între posibilitățile de finanțare oferite de către APC în raport cu ceea ce poate oferi APL. Veniturile proprii acumulate de APL sunt prea mici pentru a putea realiza programe anuale de finanțare a proiectelor OSC. Acest lucru dezavantajează dezvoltarea OSC locale.

✚ Prioritățile de finanțare nu sunt clar stabilite și definitive. În cadrul interviurilor am constatat o stare de nemulțămire a ambelor părți. Reprezentanții APC și-au exprimat nemulțămirea vizavi de calitatea proiectelor și contribuția lor la atingerea obiectivelor anunțate. Pe de altă parte, OSC menționează că în anunțurile de concurs nu sunt stabilite clar prioritățile de finanțare și nici nu sunt indicate expres rezultatele pe care instituția finanțatoare dorește să le obțină.

Transparența procesului

✚ Se constată o deficiență a mecanismului de comunicare între APC și OSC, în special în cazurile situațiilor de criză. Este necesară perfecționarea mecanismului de consultare și de dialog dintre APC și OSC, și delegarea responsabilității de asigurare a acestui proces unui departament/direcții din Cancelaria de stat și Secretarului general de stat din fiecare minister.

✚ Deși, în linii generale, elementele de bază ale transparenței proceselor decizionale se respectă, se constată o dihotomie a acestui proces atunci când vorbim despre practicile de finanțare directă. Instituția publică afirmă că a asigurat procesul de transparență prin publicarea informației despre concursurile sale de granturi pe pagina instituțională, iar publicul-țintă apreciază acțiunea respectivă ca una insuficientă și care nu asigură pe deplin transparența procesului. Aceasta confirmă că sursele de informare și canalele de comunicare pentru promovarea informației despre programele de finanțare directă sunt dezvoltate insuficient.

✚ Majoritatea instituțiilor publice finanțatoare nu organizează evenimente de informare a OSC despre programele lor de finanțare directă. Deși există resurse planificate pentru diverse domenii, care pot fi accesate de OSC, informația nu este descrisă clar și promovată suficient. Din interviurile cu reprezentanții OSC și din răspunsurile la chestionar se constată că unele OSC nu au auzit despre posibilitatea de finanțare a proiectelor de către autoritățile publice.

✚ Termenul pentru organizarea concursurilor de selectare a proiectelor nu este respectat. Cu excepția concursului pentru finanțarea proiectelor culturale și a celui din domeniul îmbătrânirii active, restul regulamentelor analizate încalcă prevederea Legii nr.837, art.33¹, alin.(2) care stabilește obligativitatea publicării în mass-media a anunțului și a condițiilor de desfășurare a concursului **cu cel puțin 2 luni** înainte de data-limită pentru depunerea proiectelor.

✚ Rapoartele cu rezultatele proiectelor implementate nu sunt publicate pe pagina instituțiilor finanțatoare.

Proceduri și administrarea procesului

✚ Criteriile generale de evaluare și selectare a proiectelor, stabilite prin Legea cu privire la asociațiile obștești, nu se regăsesc în totalitate în regulamentele de finanțare a proiectelor OSC. Legea prevede 3 criterii de bază: 1) caracterul și gradul de utilitate publică ale scopurilor și sarcinilor invocate în proiect; 2) importanța și eficiența acțiunilor propuse de asociația obștească pentru realizarea scopurilor expuse în condițiile de organizare a concursului; 3) suficiența capacităților umane, tehnice și financiare ale asociației pentru îndeplinirea acțiunilor propuse.

✚ Unele fonduri care oferă finanțare directă atât pentru APL, APC, cât și pentru OSC nu prevăd condiții distincte de finanțare pentru fiecare categorie de solicitant. Spre exemplu, Fondul Ecologic National nu acceptă includerea cheltuielilor de administrare în bugetul proiectului. Astfel, APL și APC sunt favorizate de condițiile de finanțare ale Fondului. O situație similară este și în ceea ce ține de asigurarea contribuției la bugetul proiectului. Regulamentul FEN nu prevede o cotă minimă din bugetul total al Fondului pentru finanțarea proiectele OSC.

✚ Regulile de stabilire a mărimii contribuției financiare a OSC la bugetul proiectului sunt neclare. Impunerea contribuției financiare obligatorii din partea OSC pentru proiecte finanțate de către stat nu reprezintă un element încurajator pentru dezvoltarea parteneriatului dintre autoritățile publice și OSC. În condiția în care statul dorește să stabilească o contribuție financiară a OSC la bugetul proiectului, trebuie mai întâi să includă acest lucru în principiile generale aplicate pentru finanțările directe și condițiile în care poate fi aplicată o excepție de la regula generală. Prevederile ce țin de mărimea contribuției trebuie dezvoltate în regulamentele de finanțare sectoriale, ținându-se cont de experiența, domeniul de activitate și tipul organizației. OSC consideră că valoarea contribuției solicitată în prezent în programele de granturi este prea mare.

✚ Deși finanțările directe pentru toate domeniile analizate în studiu sunt achitate din bugetul public, nu toate programele de granturi admit cheltuieli administrative de implementare a proiectului, precum și au reguli diferite de debursare a fondurilor. Procesul de implementare a proiectelor este periclitat de transferarea cu întârziere a tranșelor prevăzute în contract, precum și de regula transferării ultimei tranșe după încheierea proiectului, ceea ce pune în dificultate OSC. În marea majoritate a cazurilor, OSC trebuie să împrumute fonduri sau să implementeze ultimele activități din proiect în datorie (în baza scrisorilor de garanție). Datoria respectivă urmează să fie acoperită după transferarea ultimei tranșe de către finanțator. Aceasta problemă au accentuat-o mai ales organizațiile care au primit fonduri pentru implementarea proiectelor culturale.

✚ Insuficiența resurselor umane calificate perturbă buna implementare a mecanismului de finanțare directă. În multe cazuri, legislația nu este aplicată corespunzător din cauza calificărilor limitate ale funcționarilor publici din cadrul AP contractante. AP se confruntă cu dificultăți în aplicarea corectă a legislației ce vizează procedurile de achiziții publice.

✚ Calitatea proiectelor depuse la concurs nu întotdeauna corespunde așteptărilor instituției finanțatoare. OSC menționează că nu au în organizație persoane specializate în scrierea proiectelor și atragerea fondurilor, de aceea consideră că este necesar ca instituția finanțatoare, odată ce lansează concursul de granturi, să organizeze și instruirii pentru OSC în scrierea și implementarea proiectelor finanțate din bugetul de stat.

✚ Nu există un sistem bine-organizat de monitorizare și evaluare a proiectelor implementate de către OSC, ceea ce face imposibilă aprecierea eficienței și impactului proiectelor după implementare. Nu sunt elaborați indicatorii de evaluare sau indicatorii cost-beneficiu care ar oferi posibilitatea unei evaluări echitabile și echidistante.

7. Recomandări pentru perfecționarea mecanismului de finanțare directă a OSC de către stat

În vederea asigurării unui proces democrat de dezvoltare a țării, statul trebuie să mobilizeze și să susțină implicarea tuturor actorilor sociali în acest proces. Statul trebuie să confirme interesul față de și sprijinul dialogului social, calitatea și eficiența căruia depinde inclusiv de înțelegerea și valorificarea potențialului OSC. Recomandările Studiului vin să accentueze necesitatea recunoașterii de către stat a rolului societății civile și să sugereze direcțiile în care Republica Moldova trebuie să-si ajusteze mecanismul de finanțare directă a OSC. Se recomandă ajustări legislative și normative, ale procedurilor, în vederea sporirii transparenței, planificării și bugetării, precum și administrării, după cum urmează:

Ajustări legislative și normative

- ✚ Modificarea Legii cu privire la Guvern, în ceea ce ține de competențele Cancelariei de stat, pentru a-i atribui responsabilitatea de coordonare a implementării Strategiei de dezvoltare a societății civile.
- ✚ Modificarea legislației cu privire la organizațiile necomerciale pentru a include principiile, formele și cotele contribuțiilor financiare ale OSC, și descrierea procedurilor de acordare a finanțării directe OSC de către stat.
- ✚ Introducerea în Legea bugetului de stat anual a unei prevederi legate de finanțarea programului de dezvoltare a societății civile, care ar diversifica formele de finanțare directă a OSC de către stat, finanțând inclusiv proiecte de dezvoltare organizațională. Bugetarea mijloacelor pentru implementarea Strategiei de dezvoltare a societății civile și a Planului de acțiuni pentru implementarea ei pentru perioada 2018–2020.
- ✚ Modificarea legislației pentru a introduce o prevedere cu privire la crearea liniilor sectoriale de finanțare directă a programelor OSC.
- ✚ Modificarea cadrului normativ în vederea diversificării categoriilor de cheltuieli admise în implementarea proiectelor finanțate de stat, inclusiv admiterea cheltuielilor administrative și de salarizare a personalului implicat în implementarea proiectului.
- ✚ Elaborarea unui regulament–cadru pentru finanțarea directă a proiectelor OSC, în baza prevederilor legislației cu privire la organizațiile necomerciale.
- ✚ Aprobarea, printr-o hotărâre a Guvernului, a regulamentului–cadru și a instrucțiunilor metodologice pentru punerea în aplicare a mecanismului de finanțare directă a OSC de către stat.
- ✚ Elaborarea și aprobarea de către APC a propriilor regulamente de finanțare directă a OSC în conformitate cu legislația cu privire la organizațiile necomerciale și cu regulamentul–cadru aprobat de Guvern.
- ✚ Revizuirea regulamentelor existente de finanțare directă de către stat a programelor/proiectelor OSC pentru a le ajusta la prevederile legislației cu privire la organizațiile necomerciale în ceea ce ține de termenii de distribuire a informației despre concursul de proiecte și criteriile de evaluare a proiectelor, și pentru a exclude condițiile care defavorizează OSC.

Planificarea strategică și bugetarea resurselor

- ✚ Extinderea domeniilor de cooperare între stat și OSC cu finanțarea directă a proiectelor. Revizuirea regulamentelor de finanțare ale Fondului de dezvoltare regională, Fondului pentru eficiență energetică, alocațiilor pentru reintegrarea țării etc., în scopul atragerii OSC în calitate de parteneri în implementare și includerea lor în lista candidaților eligibili.
- ✚ Elaborarea și dezvoltarea conceptului de finanțare de lungă durată/multianuală. Proiectele complexe au nevoie de un termen de implementare de cel puțin 18 luni, iar regulile în vigoare din regulamentele de finanțare nu admit o perioadă de implementare mai mare de 11 luni.

- ✚ Dezvoltarea mecanismelor de încurajare a APL să planifice mijloace și să lanseze programe de finanțare directă a OSC.

Transparența procesului

- ✚ Instituirea și atribuirea responsabilității de asigurare a dialogului constant al instituției cu reprezentanții societății civile secretarului general de stat din fiecare minister.
- ✚ Publicarea pe pagina web a instituției finanțatoare a informației despre concursul de proiecte, lista proiectelor câștigătoare și sumele acordate fiecărui proiect, precum și a raportului privind rezultatele obținute în cadrul proiectelor finanțate.
- ✚ Diversificarea canalelor de distribuire a informației despre programele de finanțare directă a OSC de către stat.

Proceduri și administrarea procesului

- ✚ Organizarea consultărilor publice cu societatea civilă în fiecare domeniu, ceea ce ar permite identificarea nevoilor și necesităților reale în cadrul tuturor domeniilor, în funcție de care să fie bugetate mijloacele pentru finanțarea directă.
- ✚ Organizarea anuală a instruirilor pentru funcționarii publici responsabili de gestionarea programelor de finanțare directă din fiecare instituție finanțatoare (APC și APL).
- ✚ Dezvoltarea mecanismelor care să contribuie la consolidarea capacităților OSC de scriere și implementare a proiectelor din fondurile guvernamentale. Un prim pas ar fi organizarea instruirilor odată cu lansarea fiecărui concurs de proiecte și acceptarea cheltuielilor de administrare a proiectelor în calitate de costuri eligibile pentru finanțare.
- ✚ Eficientizarea mecanismului de transfer al fondurilor de către instituția finanțatoare pentru a evita abaterea de la graficul stabilit în contractul de finanțare. Excluderea/evitarea practicii de implementare a proiectelor „în avans”.
- ✚ Elaborarea sistemului de monitorizare și evaluare a implementării proiectelor finanțate de stat. Monitorizarea indicatorilor cost–beneficiu le va ajuta autorităților finanțatoare să determine impactul finanțării acordate și să stabilească noi priorități de finanțare.
- ✚ Externalizarea funcției de monitorizare și evaluare a proiectelor finanțate de stat.
- ✚ Elaborarea și aplicarea formularelor unice pentru raportarea narativă și cea financiară în cadrul proiectelor finanțate din bugetul public național.

8. Anexe

Lista OSC care au primit alocații de stat în 2017⁴¹ și 2018⁴²

	CSO	2017	2018
1	AO „Comitetul Național Olimpic” (pentru participarea sportivilor moldoveni la competiții internaționale- 2017 – 7000,0 mii; 2018 – 3000,0 mii) promovarea sportului pentru toți – 1000,0 mii	8000,0 mii	4000,0 mii
2	Comitetul Paraolimpic al Republicii Moldova (pregătirea lotului național paraolimpic pentru Jocurile Olimpice din anul 2020)		1000,0 mii
3	AO „Asociația Nevăzătorilor din Moldova” pentru compensarea parțială a contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii care se plătesc de către organizație și întreprindere	535,5 mii de lei	645,5 mii
4	AO „Asociația Surzilor din Republica Moldova” pentru compensarea parțială a contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii care se plătesc de către organizație și întreprindere	432,2 mii	517,7 mii
5	AO „Societatea Invalizilor din Republica Moldova ” pentru compensarea parțială a contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii care se plătesc de către organizație și întreprindere	220,0 mii	400,0 mii
6	AO „Asociația Nevăzătorilor din Moldova” pentru procurarea de utilaj și materie primă pentru întreprindere	2767,7 mii	1957,7 mii
7	AO „Asociația Surzilor din Republica Moldova” pentru procurarea de utilaj și materie primă pentru întreprindere	1184,1 mii	1385,5 mii
8	AO „Societatea Invalizilor din Republica Moldova ” pentru procurarea de utilaj și materie primă pentru întreprindere	1447,6 mii	1517,6 mii
9	AO „Asociația Nevăzătorilor din Moldova” pentru crearea locurilor de muncă la întreprindere	250,0 mii	250,0 mii
10	AO „Societatea Invalizilor din Republica Moldova ” pentru crearea locurilor de muncă la întreprindere	250,0 mii	250,0 mii
11	AO „Asociația Surzilor din Republica Moldova” pentru plata serviciilor de traducere a limbajului prin semne al persoanelor surde, mute ori surdomute, acordate de interpreți la solicitare	250,0 mii	269,0 mii

⁴¹ Legea nr. 279 din 16 decembrie 2016 bugetului de stat pentru 2017 (Publicat: 27.12.2016 în Monitorul Oficial Nr. 472-477, art. nr. 943) <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&id=368094>

⁴² Legea bugetului de stat pentru 2018, nr. 289 din 15.12.2017(Monitorul Oficial nr. 464-470 art. 810 din 29.12.2017) <http://demo.weblex.md/item/view/iddbtype/1/id/LPLP20171215289/specialview/1/ref/mf>

ALOCATII ÎN BUGETELE AUTORITĂȚILOR PUBLICE CENTRALE, APROBATE ÎN 2017⁴³ ȘI 2018⁴⁴

	Autoritatea Publică Centrală	Denumire Fond	Suma bugetată în 2017, lei	Suma bugetată în 2018, lei	Condiții de finanțare OSC
1.	Ministerul Economiei și Infrastructurii (MEI)	Fondul pentru Eficiență Energetică	110000,0 mii	50000,0 mii	Nu oferă posibilitatea de finanțare a OSC
2.	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului (MADRM)	Fondul Național pentru Dezvoltare Regională	200000,0 mii	200000,0 mii	Nu oferă posibilitatea de finanțare a OSC
3.	MADRM	Fondul Național de Dezvoltare a Agriculturii și Mediului Rural	900000,0 mii	900000,0 mii	Nu oferă posibilitatea de finanțare a OSC
4.	MADRM	Fondul Viei și Vinului	53606,0 mii	45789,5 mii (dintre care 28789,5 mii de lei din Fondul național de dezvoltare a agriculturii și mediului rural)	Nu oferă posibilitatea de finanțare a OSC
5.	MADRM	Fondul Ecologic Național	271733,1 mii	269290,9 mii	oferă posibilitatea de finanțare a OSC
6.	Ministerul Culturii (MC)	Susținerea proiectelor/programelor culturale ale asociațiilor obștești	4409,2 mii	7409,2 mii	oferă posibilitatea de finanțare a OSC
7.	Ministerul Tineretului și Sportului (MTS)	AO „Comitetul Național Olimpic” (pentru participarea sportivilor moldoveni la competiții internaționale – 2017 – 7000,0 mii; 2018 – 3000,0mii) promovarea sportului pentru toți – 1000,0 mii	8000,0 mii	4000,0 mii	subvenție de stat pentru OSC
8.	MTS	Comitetul Paraolimpic al Republicii Moldova (pregătirea lotului național paraolimpic pentru Jocurile Olimpice din anul 2020)		1000,0 mii	subvenție de stat pentru OSC
9.	MSMPS	AO „Asociația Nevăzătorilor din Moldova” pentru compensarea parțială a contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii care se plătesc de către organizație și întreprindere	535,5 mii de lei	645,5 mii	subvenție de stat pentru OSC
10.	MSMPS	AO „Asociația Surzilor din Republica Moldova” pentru compensarea parțială a contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii care se plătesc de către organizație și întreprindere	432,2 mii	517,7 mii subvenție de stat pentru ONG	subvenție de stat pentru OSC
11.	MSMPS	AO „Societatea Invalizilor din Republica Moldova” pentru	220,0 mii	400,0 mii	subvenție de stat pentru OSC

⁴³ Legea nr. 279 din 16 decembrie 2016 bugetului de stat pentru 2017 (Publicat: 27.12.2016 în Monitorul Oficial Nr. 472-477, art. nr. 943) <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&id=368094>

⁴⁴ Legea bugetului de stat pentru 2018, nr. 289 din 15.12.2017 (Monitorul Oficial nr. 464-470 art. 810 din 29.12.2017) <http://demo.weblex.md/item/view/iddbtype/1/id/LPLP20171215289/specialview/1/ref/mf>

		compensarea parțială a contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii care se plătesc de către organizație și întreprindere			
12.	MSMPS	AO „Asociația Nevăzătorilor din Moldova” pentru procurarea de utilaj și materie primă pentru întreprindere	2767,7 mii	1957,7 mii	subvenție de stat pentru OSC
13.	MSMPS	AO „Asociația Surzilor din Republica Moldova” pentru procurarea de utilaj și materie primă pentru întreprindere	1184,1 mii	1385,5 mii	subvenție de stat pentru OSC
14.	MSMPS	AO „Societatea Invalizilor din Republica Moldova” pentru procurarea de utilaj și materie primă pentru întreprindere	1447,6 mii	1517,6 mii	subvenție de stat pentru OSC
15.	MSMPS	AO „Asociația Nevăzătorilor din Moldova” pentru crearea locurilor de muncă la întreprindere	250,0 mii	250,0 mii	subvenție de stat pentru OSC
16.	MSMPS	AO „Societatea Invalizilor din Republica Moldova” pentru crearea locurilor de muncă la întreprindere	250,0 mii	250,0 mii	subvenție de stat pentru OSC
17.	MSMPS	AO „Asociația Surzilor din Republica Moldova” pentru plata serviciilor de traducere a limbajului prin semne al persoanelor surde, mute ori surdomute, acordate de interpreți la solicitare	250,0 mii	269,0 mii	subvenție de stat pentru OSC
18.	MTS	Pentru activități de tineret (pentru centrele de tineret, participarea tinerilor, servicii pentru tineret, lucru cu tineretul, granturi pentru OSC de tineret etc)	5658,1 mii (după rectificare 13307,8 mii)	19104,2 mii +3000,0 mii	subvenție de stat pentru OSC
19.	Cancelaria de Stat	Alocații bugetare pentru activitățile de reintegrare a țării		15 milioane	nu oferă posibilitatea de finanțare a OSC

Proiecte de tineret finanțate din bugetul de stat în 2017

Nr.	OSC	Denumire proiect	Total, lei
1	MilleniuM	Promovarea educației non-formale de calitate în domeniul tineretului	287 400
2	Dreamups	Aplicarea instruirii mixte în domeniul antreprenorial din Republica Moldova	270 975
3	Consiliul Național al Tinerilor din Moldova (CNTM)	Capacitarea organizațiilor de tineret prin programe și intervenții instituționale	308 205
4	Consiliul National al Organizațiilor Studentești din Moldova (CNOSM)	Mass-media pentru tineri	247 150
5	Asociația Națională a Scouților din Moldova	Fii gata, aventura începe!	346 800
6	Y-PEER Moldova, Rețeaua de Tineri Educatori DE LA EGAL LA EGAL,	Participarea tinerilor prin tehnici de teatru social și activități de la egal la egal în luarea deciziilor privind sănătatea sexuală	250 440
7	Asociația pentru Dezvoltare Creativă	Wave week Moldova 2017	343 800
8	Asociația tineretului ucrainean din Moldova Zlagoda	Cetățenia digitală activă a tinerilor	177 460
9	ASM Alianța Studenților din Moldova	Dezvoltarea oportunităților economice pentru tineri prin intermediul stagiilor	238 137,50
10	Asociația Națională a Trainerilor Europeni din Moldova (ANTEM)	Diversificarea accesului la educație a tinerilor prin instruirea la distanță	246 981,86
11	Oberliht	Edu-Art (educație artistică non-formală pentru o generație de tineri implicați social și integrați din punct de vedere profesional	84 924
12	FĂCLIA	Participarea incluzivă în societate - munca decenta pentru TINERi	327 180
13	FEED-BACK	Программа продвижения и самореализации молодежи в обществе «START»	119 477
14	Clubul Moldovenesc de Jocuri Intelectuale	Tabară de Vara de Jocuri Intelectuale	138 000
15	CERTITUDINE	Fii Antreprenor!	182 675
16	EcoVisio	Antreprenariat social – valorificarea oportunităților de dezvoltare a business-ului in Moldova	182 025
17	Societatea Modernizată prin Aspectele Reformelor Teritoriale (SMART)	Tinerii antreprenori - Un viitor prosper	70 550
18	Serviciul pentru Pace	Festivalul Voluntarilor, ediția XV-a	348 778,50
19	Coaliția Nediscriminare	Protecția și incluziunea socială a tinerilor în mediul școlar	116 208,25
20	Fundația pentru Dezvoltare din Republica Moldova	Dezvoltarea modelelor de abilitare socioeconomică și implicare civică a tinerilor din colegii	133 195 00
21	AIESEC Cahul	Educația și motivarea economică a tinerilor din Cahul	105 244,00
22	Ograda Noastră	IntegrACT - tineri diverși pentru o societate unitară	169 150,00
23	ANTiM (Asociația Națională a Tinerilor Manageri)	Susținerea și informarea tinerilor cu inițiativă, prin oferirea de resurse financiare și de consultanță profesională în vederea dezvoltării noilor proiecte de afaceri în localitățile rurale din Republica Moldova	179 600,00

24	Agenția de dezvoltare rurală centru	AteSTAT Civic	187 375,00
25	Mileniul III	Dorința și perseverența - asigură succesul!	56 877,50
26	Tinerii pentru dreptul la viață (TDV)	SNV 2017 Hai în gașca voluntarilor!	292 188,87
27	Platforma pentru Cetățenie Activă și Parteneriat pentru Drepturile Omului (CAP)	Conferința Internațională a Voluntariatului (CIV)	315 631,05
28	Centrul de Resurse pentru Tineret DACIA	Consolidarea sectorului de servicii prietenoase tinerilor din Republica Moldova III	349 943,00
	TOTAL		6 076 371,53

**Ministerul Educației, Culturii
și Cercetării al Republicii Moldova**

**Ministry of Education, Culture and
Research of the Republic of Moldova**

MD-2033, mun. Chișinău, Piața Marii Adunări Naționale, 1
tel. (373) 22227620, fax (373) 22232388

MD-2033, Chișinău, 1, Piața Marii Adunări Naționale
tel. (373) 22227620, fax (373) 22232388

**COMISIA DE EXAMINARE ȘI SELECTARE A PROIECTELOR CÂȘTIGĂTOARE
ÎN CADRUL PROGRAMULUI DE GRANTURI 2018
PENTRU ORGANIZAȚIILE DE TINERET,
ORGANIZAT DE CĂTRE MINISTERUL EDUCAȚIEI, CULTURII ȘI CERCETĂRII**

**Desemnează proiectele câștigătoare în cadrul Programului de Granturi 2018
pentru organizațiile de tineret, în urma procedurii de evaluare:**

Nr.	Asociația Obștească	Titlul proiectului
1	Asociația pentru Dezvoltare Creativă	Wave week Moldova 2018
2	Fundația pentru Dezvoltare	Participarea tinerilor pentru promovarea transparenței în educație
3	Rețeaua de Tineri Educatori DE LA EGAL LA EGAL, Y-PEER Moldova	Implicarea tinerilor în procesul de colaborare cu factorii de decizie în vederea promovării sănătății reproductive prin tehnici de teatru social, tehnici de dezbatere și activități de educație de la egal la egal
4	Asociația Muzical-Corală	Moldovan National Youth Orchestra: La La Play Worldwide
5	Asociația pentru Dezvoltarea Tehnologiilor Informaționale EDUCAT	GirlsGoIT
6	OWH TV Studio	Școala mea, filmul meu
7	Asociația Obștească pentru Copii și Tineret „FĂCLIA”	Competențe cheie pentru piața muncii
8	Consiliul Național al Tineretului din Moldova	Consolidarea instituțională a organizațiilor de tineret prin dezvoltarea capacităților de planificare și management
9	Asociația surzilor din Republica Moldova	Deaf Skills Moldova
10	Tinerii pentru Dreptul la Viață	SNV 2018 „Hai în gașca voluntarilor!”

**Programul de granturi mici dedicat susținerii și promovării îmbătrânirii active⁴⁵
2017**

	OSC	Obiectivele proiectului
1.	AO „Altair-Z”, mun. Bălți	dezvoltarea atelierelor de lucru în domeniul artizanatului, crearea unui magazin online pentru produsele create de vârstnici, fortificarea cunoștințelor în domeniului antreprenorialului și creșterea angajării în rândul vârstnicilor
2.	AO „ Pro Asistență și Dezvoltare Comunitară”, s. Ciolacu Nou, r- l Fălești	dezvoltarea și instituirea Cluburilor pentru persoanele vârstnice, desfășurarea de șezători, activități de salubritate, competiții sportive și sprijin persoanelor în etate cu mobilitate redusă.
3.	AO ” Oameni pentru Oameni”, mun. Edineț	promovarea modul sănătos și activ de viață în rândul persoanelor vârstnice, în mod special prin practicarea sportului.
4.	AO ” Pro comunitate Băhrinești”, s. Băhrinești, r-l Florești,	implicarea activă a persoanelor vârstnice în activități de voluntariat, desfășurarea ședințelor „Cafeneaua publică”, ”Secretele îmbătrânirii active”, fortificarea competențelor de utilizare de către vârstnici a tehnologiilor informaționale moderne, implicarea persoanelor vârstnice în procesul decizional la nivel local
	Suma totală acordată	100.000 lei

⁴⁵ <http://www.msmps.gov.md/ro/content/ministerul-sanatatii-muncii-si-protectiei-sociale-si-desemnata-castigatorii-programului-de>

OSC contractate de CNAM în 2018⁴⁶ (din fondul de bază)

	Cod IMS	IDNO	Denumirea instituției	Tip IMS
1.	4504	1014620005218	AO Centrul de Reabilitare Medico-Socială pentru Persoane cu Vedere Slabă „LOW VISION”	AMSP
2.	4512	1011620006041	AO Centrul de Intervenție Precoce „VOINICEL”	AMSP
3.	8883	1013620002519	AO "Aripile Speranței"	IMD
4.	4468	1012620004147	Fundația Agapedia	IMD
5.	4287	1010620003711	AO Angelus Ocnița	IMD
6.	4279	1013620006182	AO Angelus Soroca	IMD
7.	4213	29131439	AO Gloria	AMS; IMD
8.	3760	19449864	AO "Prosperare-Zubrești"	AMS; IMD
9.	3630	1010620009171	AO "Casmed"	IMD
10.	3601	1015620002409	FF MS "Angelus-Moldova"	AMS; IMD
11.	3579	1009620000077	AO "Medlife"	IMD
12.	3565	1010620003467	AO "Homecare"	IMD
13.	3476	1015620003495	FB „Caritas Moldova"	IMD
14.	3539	1011620003109	AO "Ascode"	AMSP
15.	3515	1010620002792	AO "Centrul Tony Hawks"	AMSP

AMSP – asistența medicilor specialiști de profil

AMS – asistență medicală spitalicească

IMD – îngrijiri medicale la domiciliu

⁴⁶<http://www.cnam.md/httpdocs/editorDir/file/Lista%20institutiilor%20medicale%20contractate%20de%20CNAM%20C3%AE%20anul%202018.pdf>

OSC contractate de CNAM în 2017 (din fondul de bază)

	Cod IMS	IDNO	Denumirea instituției	Tip IMS
1.	4504	1014620005218	AO Centrul de Reabilitare Medico-Socială pentru Persoane cu Vedere Slabă „LOW VISION”	AMSP
2.	4512	1011620006041	AO Centrul de Intervenție Precoce „VOINICEL”	AMSA
3.	8883	1013620002519	AO "Aripile Speranței"	IMD
4.	4468	1012620004147	Fundația Agapedia	IMD
5.	4287	1010620003711	AO Angelus Ocnița	IMD
6.	4279	1013620006182	AO Angelus Soroca	IMD
7.	4213	29131439	AO Gloria	AMS; IMD
8.	3760	19449864	AO "Prosperare-Zubrești"	AMS; IMD
9.	3630	1010620009171	AO "Casmed"	IMD
10.	3601	1015620002409	FF MS "Angelus-Moldova"	AMS; IMD
11.	3579	1009620000077	AO "Medlife"	IMD
12.	3565	1010620003467	AO "Homecare"	IMD
13.	3476	1015620003495	FB „ Caritas Moldova"	IMD
14.	3539	1011620003109	AO "Ascode"	AMSA
15.	3515	1010620002792	AO "Centrul Tony Hawks"	AMSA

SUMA TOTALĂ (din fondul de bază)

SUMA TOTALĂ (din fondul de profilaxie)

AMSA – asistența medicilor specialiști de profil

AMS – asistență medicală spitalicească

IMD – îngrijiri medicale la domiciliu

Anexa nr. 1
 Ordinul Ministrului Educației, Culturii și Cercetării
 Nr. 117 din 6 februarie, 2018

**Lista proiectelor culturale implementate de OSC cu suportul financiar al Ministerului Educației,
 Culturii și Cercetării, 2018**

Nr.	Denumirea organizației	Proiectul	Aprobat pentru 2018
	Artă populară, muzeografie		
1.	Asociația obștească „Doina Răutului”	Muzeul „Vatra Mamei”	30.000
2.	Asociația obștească Zâmbet regăsit	Prin cântec trăim, ne înrudim, ne amintim, apoi plecăm	25.000
3.	Fundația Culturală „Nicolae Glib”	Festivalul Național de Folclor Nicolae Glib	30.000
4.	Asociația obștească „Bella getica”	Arta din pănuși – atelier de prelucrare a fibrelor vegetale	15.000
	Total		100.000
	Arte vizuale		
5.	Uniunea Artiștilor Plastici din Republica Moldova	Program Expozițional 2018	100.000
6.	Uniunea Artiștilor Plastici din Republica Moldova	Saloanele Moldovei – Expoziție concurs de artă plastică contemporană	90.000
7.	Asociația obștească „Adăpost și Alinare”	Tradiții cu modernism	15.000
8.	Asociația obștească Asociația Tinerilor Artiști Oberliht	ZPAȚIU – platformă de activism cultural pentru tineri artiști	40.000
	Total		245.000
	Cinematografie		
9.	Asociația obștească ALTFILM	TIFF Chișinău 2018	65.000
10.	Asociația obștească ALTFILM	Festivalul Internațional de Film de Animație, Animest Chișinău 2018	65.000
11.	Alternative Cinema	Zilele Filmului Românesc la Chișinău, ediția IV	50.000
12.	OWH TV Studio	CRONOGRAF TUR	70.000
13.	Asociația obștească „MOLDOX”	„Diaspora Conference @MOLDOX”	30.000
14.	Asociația obștească „MOLDOX”	„MOLDOX la școală”	35.000
	Total		315.000
	Cultură-comunități		
15.	Asociația obștească „Organizația Veteranilor din Republica Moldova”	Festival Republican Internațional „Credință, Speranță, Iubire, Victorie - 73”	40.000
16.	Asociația obștească Academia Europeană pentru Cultură și Artă (AECA)	Lectoriu public muzical Pianul-Regele Scenei	30.000
17.	Uniunea Scriitorilor din Moldova	Festivalul „George Meniuc sau Toamna lui Orfeu”	30.000

18	Asociația obștească „Noi-Viitorul Luminos”	Festivalul Național al Dinastiilor de Familie „La izvorul Osoiencelor”, ediția a V-a,	20.000
19	Asociația obștească „Autentic-Horești”	Festivalul Horelor	25.000
20	Asociația obștească a Părinților în sprijinul învățământului	Clubul cultural al seniorilor	
21	Asociația obștească FAMILII MIGRANTE	iProsop în Duminica Mare	20.000
22	Fundația pentru Relații Moldo-Japoneze	Festivalul Culturii Japoneze „BUNKASAI – SPIRITUL JAPONIEI” - ediția a V-a	40.000
23	Asociația obștească „Limani-T”	„La vatra Izvoarelor”	20.000
24	Asociația obștească Centrul Cultural al Comunității Evreiești	Ecomentalitatea femeilor	20.000
25	Asociația obștească Liga Tineretului din raionul Leova „SPERANȚA”	EDITAREA ZIARULUI DE CULTURĂ, TINERET ȘI OPINIE “ADEVĂRUL MOLDOVEI” – ANUL IV	45.000
26	ProSolidaritate	Noaptea Muzeelor	30.000
27	Asociația obștească „Consiliul Național Consultativ al Șefilor Direcțiilor/Secțiilor Cultură și Oamenilor de Cultură din RM ”	Consolidarea relațiilor dintre autoritățile publice locale și autoritățile publice centrale întru formarea și dezvoltarea competențelor profesionale necesare pentru o administrare/gestionare eficientă a instituțiilor de cultură	90.000
28	Asociația obștească PRO COMUNITATE BĂHRINEȘTI	Biserica copiilor	15.000
29	Asociația obștească ”Casa de acasă”	Concursul național de poezie și cântec „Dimitru Matcovschi”	50.000
30	Asociația obștească „Societatea Modernizată prin Aspectele Reformelor Teritoriale” (SMART)	„Culegeri din Triumfurile Folclorice”	60.000
31	Asociația obștească „Andrieș”	Festivalul păstoresc „La stână”	15.000
32	Asociația obștească Forumul de Studii Interdisciplinare PLURAL	FestivAlt	25.000
33	Asociația obștească Forumul de Studii Interdisciplinare PLURAL	Calendar cultural - platformă solidară online a scenei culturale independente din Republica Moldova și unitățile administrativ-teritoriale din stânga Nistrului	25.000
34	Asociația de Dezvoltare Comunitară din s. Molovata	Festivalul Sarmalelor	20.000
35	Asociația obștească Asociația Tinerilor Artiști Oberliht	CHIOȘC – punct de informare cultural / platformă publică de manifestare	20.000
36	Asociația obștească Asociația Tinerilor Artiști Oberliht	Program Cultural pentru Zilele Spațiului Public 2018 (ediția a 3-a)	20.000
	Total		660.000
	Literatură		
37	Asociația obștească Centrul Cultural-științific „Grigore Vieru”	Festivalul Internațional de Poezie „Grigore Vieru”, ediția a X-a	50.000
38	Asociația obștească Clubul Moldovenesc de Jocuri Intellectuale	Manual de jocuri intelectuale, volumul 2	10.000
39	Fundația „SUD-EST cultural”	Editarea revistei „SUD-EST cultural”	50.000

40	Uniunea Editorilor din Republica Moldova	Salonul Internațional de Carte Bookfest Chișinău 2018	95.000
41	Uniunea Scriitorilor din Moldova	Revista literară	60.000
42	Uniunea Scriitorilor din Moldova	Literatura din Basarabia – fenomene și evenimente ale anului 2018	20.000
43	Uniunea Scriitorilor din Moldova	Festivalul Internațional „Primăvara Europeană a Poeților”, edita a VIII-a, 2018	70.000
44	Uniunea Editorilor din Republica Moldova	Festivalul Internațional EUROPOEZIA 2018	65.000
45	Uniunea Editorilor din Republica Moldova	FILIT, Extensiunea Chișinău, ediția 2018	70.000
46	Uniunea Editorilor din Republica Moldova	Zilele Literaturii Române, ediția 2018	50.000
47	Uniunea Editorilor din Republica Moldova	Participarea Republicii Moldova la Târgul Internațional de Carte de la Leipzig 2018	95.000
48	Fundația Culturală „Contrafort”	„Susținerea și promovarea literaturii originale din Republica Moldova în revista „Contrafort” pe parcursul anului 2018”	50.000
49	Asociația obștească Fondul Culturii Scrise din Moldova	Concursul de poezie „Slam poetry” (Ringul poezilor), ediția a III-a	30.000
50	Asociația obștească Fondul Culturii Scrise din Moldova	Festivalul Internațional de proză „Quadrat”	30.000
51	Asociația obștească „Secția Națională din Republica Moldova a Consiliului Internațional al Cărții pentru Copii și Tineret”	Salonul Internațional de Carte pentru Copii și Tineret, ediția a XXII-a	90.000
52	Asociația obștească „Secția Națională din Republica Moldova a Consiliului Internațional al Cărții pentru Copii și Tineret”	Festivalul „Zilele Creangă”, ediția a VIII-a	40.000
53	Asociația obștească Forumul de Studii Interdisciplinare PLURAL	Club de carte PLATZFORMA	40.000
54	AO Asociația Scriitorilor ruși din Moldova	Festivalul prozei „Gutuia basarabeană”	30.000
	Total		945.000
	Muzica		
55	Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor din Moldova	CONCURSUL NAȚIONAL DE COMPOZIȚIE ȘI MUZICOLOGIE 2018	35.000
56	Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor din Moldova	FESTIVALUL INTERNAȚIONAL „ZILELE MUZICII NOI”, ediția XXVII	60.000
57	Centrul Cultural Evreiesc KEDEM	Muzica Moldovei: tradiții și viitor	50.000
58	Asociația obștească Plai Înfloritor	Ediția a XIV-a a Festivalului internațional de Arte „Plai Natal”	25.000
59	Asociația obștească „Pro-Cultura” din raionul Leova	„Festivalul – concurs de muzică ușoară în memoria compozitorilor băștinași Petre Teodorovici și Ion Aldea - Teodorovici”.	40.000
60	Asociația obștească Academia Europeană pentru Cultură și Artă (AECA)	Festivalul de Muzică Clasică MOLDO CRESCENDO ediția 4, 2018	30.000
61	Fundația Culturală „J.S.Bach”	Festivalul Internațional „J.S.Bach”, ediția VIII	50.000

62	Asociația obștească TRIGON	ETHNO JAZZ FESTIVAL 2018 ed. XVII	100.000
63	Asociația obștească Doua inimi gemene	Festival Internațional de muzică ușoară Doua inimi gemene în memoria Doina și Ion Aldea Teodorovici	70.000
64	Uniunea Muzicienilor din Moldova	Concursul Național al interpreților la instrumente populare Barbu Lăutaru	30.000
65	Uniunea Muzicienilor din Moldova	Concursul Național al Interpretelor Cântecului Folcloric Tamara Ciobanu	50.000
66	Uniunea Muzicienilor din Moldova	Festival Concurs Național de creație și interpretare a romanței românești „Crizantema de Argint”	70.000
67	Uniunea Muzicienilor din Moldova	Sărbătorile naționale de iarnă ”Aprindeți Luminile”	10.000
68	Uniunea Muzicienilor din Moldova	Pascala-2018	15.000
69	Asociația obștească „MuzArt”	JAZZ’n Chișinău Internațional Festival, ediția VI.	70.000
70	Asociația obștească „Perlele Moldovei”	„Festivalul-concurs Național de Folclor „La Nistru la mârșioară” ediția XXIII	30.000
71	Asociația obștească „Perlele Moldovei”	„Festivalul concurs Internațional de Artă vocală „Cîntă Inima”	20.000
72	Asociația obștească „Consiliul Național Consultativ al Șefilor Direcțiilor/Secțiilor Cultură și Oamenilor de Cultură din RM ”	„Festivalul concurs Transfrontalier „Răsune Fanfare, Fără Hotare” ediția a IV- a	100.000
73	Asociația Muzical-Corală	Chișinău Internațional Choir Festival, ediția XI	100.000
74	Asociația Muzical-Corală	Concertele de vară ”Moldovan National Youth Orchestra - 2018”	100.000
75	Asociația obștească „Familii Migrante”	Festivalul itinerant „Lelita Franta Joaca Sârba Moldovenească”	35.000
	Total		1.090.000
76	Asociația obștească Plai Înfloritor	„Întâlniri de Crăciun” - diversitatea patrimoniului cultural	35.000
77	Asociația obștească Societatea Științifică de Bibliofilie și Ex-libris „Paul Mihail” din Moldova	ARHIVA DE VOCI: INTERVIURI CU PERSONALITĂȚI DIN DOMENIUL CULTURII NAȚIONALE	35.000
78	Asociația obștească „Implică-Te”	Promovarea și salvagardarea patrimoniului istorico-arheologic de pe teritoriul raionului Rezina	29.000
79	Asociația obștească „UNIREA - ONOARE, DEMNITATE ȘI PATRIE”	Sărbătorile naționale românești – componentă esențială a patrimoniului cultural internațional	30.000
80	Asociația De Femei „Mărinimia”	„Colindă Suflet, Colindă”	50.000
81	Asociația obștească „Centrul de Informare și Consultanță DIALOG”	„Memorie vie a eroilor Marelui Război: concurs de cântece populare și poezii dedicate Primului Război Mondial adresat elevilor din Găgăuzia și raionul Taraclia (clasele V–XII)”	20.000
82	Asociația obștească „Bella Getica”	Magia culorii costumului popular	20.000
83	Asociația obștească „Urban Lab Chișinău”	Patrimoniul cultural și comunitățile	40.000
84	Asociația obștească Reuniunea pentru Promovarea Artelor, Culturii și Patrimoniului	Arhiva Mateevici	50.000
	Total		309.000

85	Asociația obștească Altair-Z	ARTA TREZEȘTE SUFLETUL	25.000
86	Asociația obștească Centrul Studențesc Creativitate și Talent	Festivalul Internațional al Școlilor de Teatru ClassFest	100.000
87	Uniunea Teatrală din Moldova	FORUMUL TINERILOR CREATORI DE TEATRU-2018	30.000
88	Uniunea Teatrală din Moldova	Concurs recital VALERIU CUPCEA 2018	25.000
89	Uniunea Teatrală din Moldova	GALA PREMIILOR UNITEM 2018	60.000
90	Uniunea Teatrală din Moldova	Ziua Națională a Actorului 2018	30.000
91	Centrul de proiecte culturale Arta Azi	Școala de dramaturgie contemporană	40.000
	Total		310.000
	Total (toate categoriile)		3.974.000

Lista instituțiilor reprezentanții cărora au fost intervievați

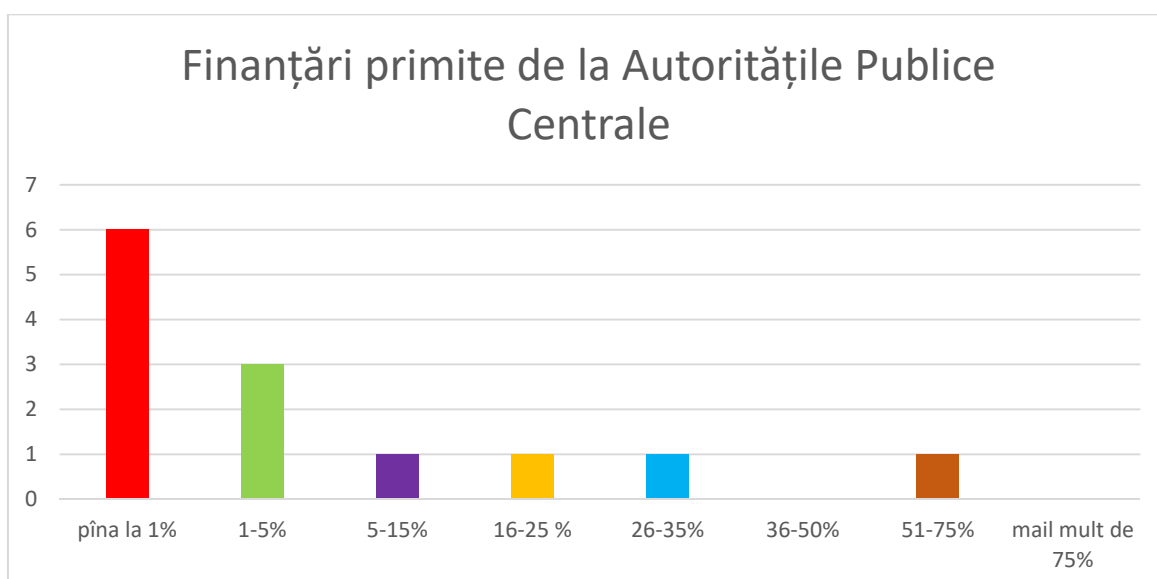
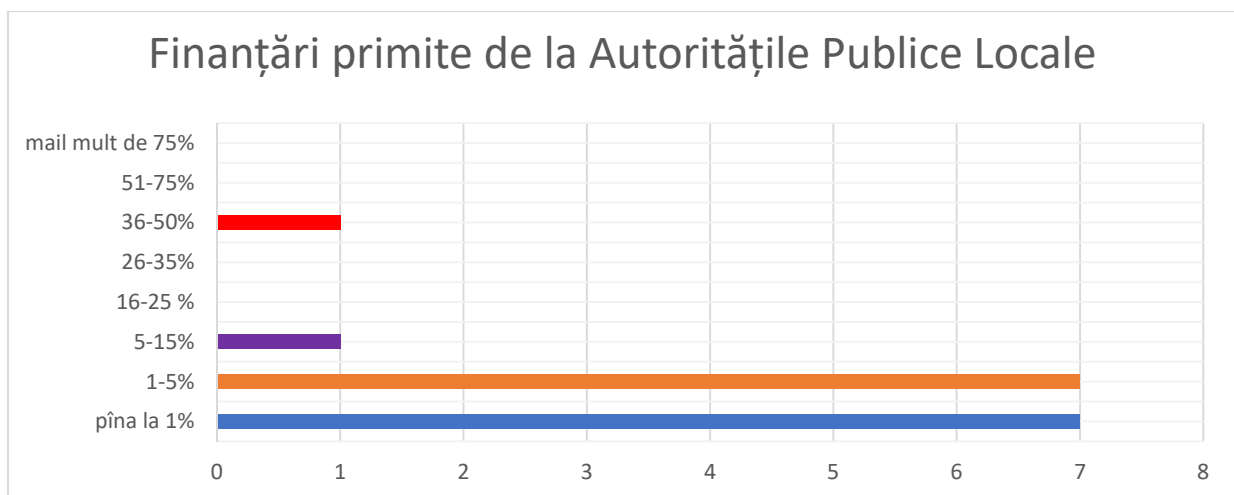
	Instituție
1.	Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene
2.	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării
3.	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale
4.	Ministerul Finanțelor
5.	Parlamentul RM
6.	Consiliul municipal Chișinău
7.	Consiliul Raional Ialoveni
8.	CNAM
9.	FEN, Consiliul de Administrare
10.	Centrul Contact
11.	AO "Biotica"
12.	Platforma pentru Cetățenie Activă și Parteneriat pentru Drepturile Omului (CAP)
13.	Centrul Național de Mediu
14.	AO "Eco-Răzeni"
15.	Centrul Național de Mediu
16.	TDV Bălți
17.	OWH TV Studio
18.	AO „La Strada”
19.	Centrul PAS

LISTA LEGILOR ȘI ACTELOR NORMATIVE ANALIZATE

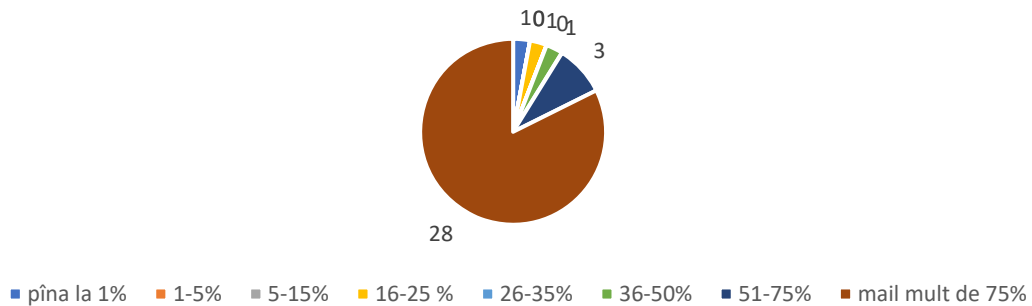
1. Legea cu privire la cultura fizică și sport nr.330-XIV din 25.03.99
2. Legea cu privire la aprobarea Strategiei de dezvoltare a societății civile 2018-2020 și a Planului de acțiuni pentru implementarea Strategiei;
3. *Codul civil al Republicii Moldova, Legea nr.1107-XV din 6 iunie 2002;*
4. *Legea nr.837 din 17.05.1996 cu privire la asociațiile obștești*
5. Legea asistenței sociale nr. 547 din 25.12.2003;
6. *Legea culturii nr.413 din 27.05.1999;*
7. *Legea nr.215 din 29.07.2016 cu privire la tineret;*
8. *Legea nr.21 din 01.03.2013 cu privire la oamenii de creație și uniunile de creație;*
9. *Legea cu privire la serviciile sociale nr.123 din 18.06.2010;*
10. *Legea privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități nr.60 din 30.03.2012;*
11. *Legea nr.436 din 28.12.2006 privind administrația publică locală;*
12. *Legea privind descentralizarea administrativă nr. 435 din 28.12.2006;*
13. Legea nr. 131 din 03.07.2015 privind achizițiile publice;
14. Legea nr. 179 din 10.07.2008 cu privire la parteneriatul public-privat;
15. Legea cu privire la fundații nr.581-XIV din 30.07.99
16. Legea bugetului de stat pentru 2017, nr. 279 din 16.12.2016
17. Legea bugetului de stat pentru 2016, nr.154 din 01.07.2016
18. Legea bugetului de stat pentru 2018, nr. 289 din 15.12.2017 (Monitorul Oficial nr. 464-470 art. 810 din 29.12.2017)
19. Hotărârea Guvernului nr. 988 din 21 septembrie 1998¹ „Despre aprobarea regulamentului privind fondurile ecologice”
20. Ordinul nr.73 din 10.09.2013 cu privire la aprobarea Regulamentului privind administrarea FEN
21. Ordinul CNAM 159-A Cu privire la contractarea instituțiilor medico-sanitare în cadrul asigurării obligatorii de asistență medicală
22. *HG nr.834 din 08.10.2014, Regulamentul cu privire la modul de finanțare din bugetul de stat a proiectelor culturale desfășurate de asociațiile obștești;*
23. *Hotărârea de Guvern nr. 1213 din 27.12.10 privind aprobarea unor măsuri de susținere a activităților pentru tineret;*
24. *Regulamentul-cadru privind organizarea și desfășurarea Programului de granturi pentru organizațiile de tineret și a concursului național/local de proiecte pentru grupurile de inițiativă ale tinerilor;*
25. Studiul “Identificarea barierelor și lacunelor în procesul de contractare de către stat a serviciilor furnizate de OSC-uri”, Chișinău 2018
26. Studiul “Colectarea fondurilor din surse autohtone: oportunități și perspective”, Centrul Contact;
27. Studiul „Organizațiile Societății Civile din Republica Moldova: evoluția, sustenabilitatea și participarea la dialog politic”, Chișinău 2014;
28. Indicele sustenabilității OSC, 2016, Republica Moldova, Chișinău, august 2017, pag. 5
29. Dispoziția primarului mun. Bălți nr. 163 din 11.04.2016
30. Dispoziția primarului municipiului Bălți nr. 426 din 09.07.2014 „Cu privire la aprobarea Instrucțiunii privind ordinea finanțării din bugetul municipal a proiectelor social-utile”

Instituțiile bugetele cărora au fost studiate

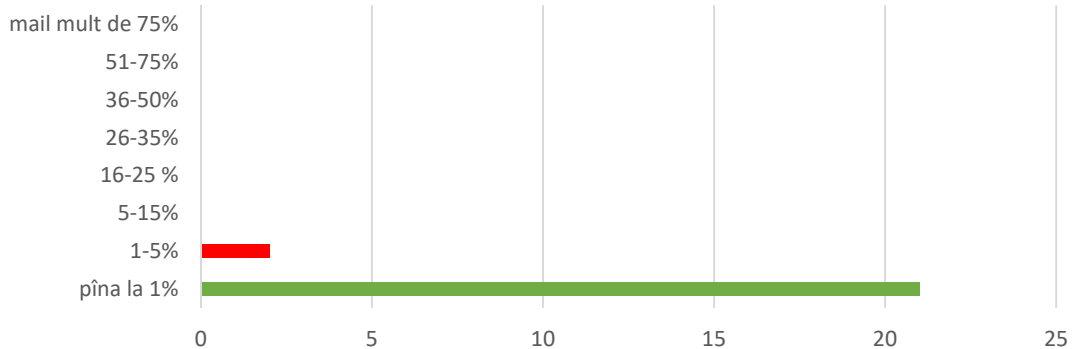
1. Ministerul Educației, Culturii și Cercetării
2. Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale
3. Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene
4. Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului
5. Compania Națională de Asigurări în Medicină
6. Fondul Ecologic Național
7. Biroul pentru Relațiile cu Diaspora, Cancelaria de Sat
8. Programul activităților de reintegrare a țării
9. Agenția Turismului
10. Biroul Relații Interetnice
11. Ministerul Afacerilor Interne
12. Primăria municipiului Chișinău
13. Primăria municipiului Bălți
14. Consiliul Raional Ialoveni

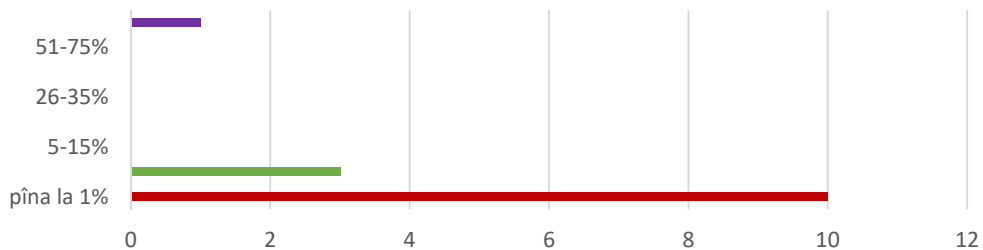
Finanțări primite de la finanțatori internaționali

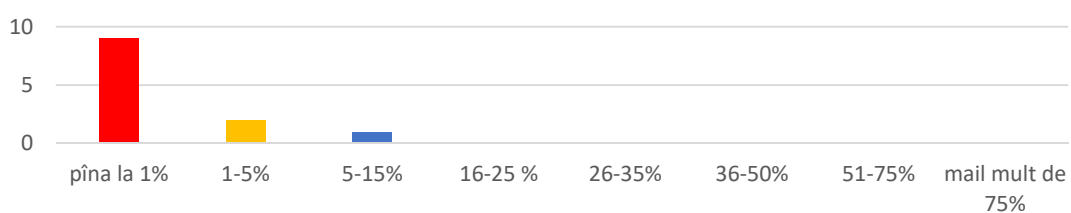
Resurse obținute în urma redistribuirii procentuale (2%)

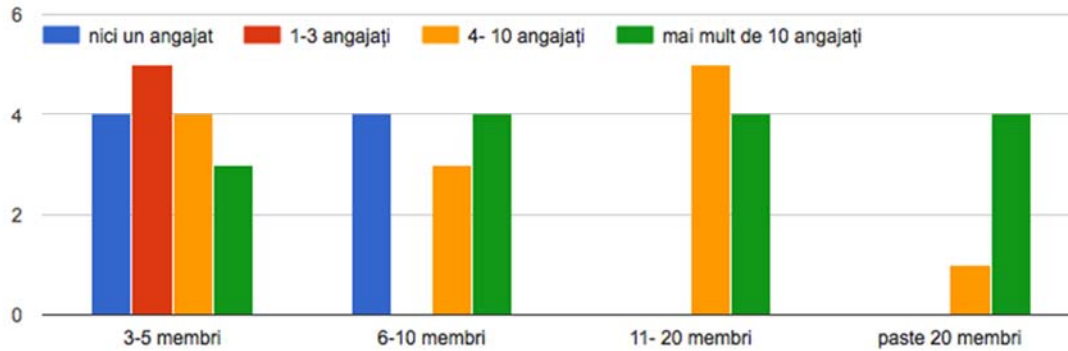
Donații primite de la mediul de afaceri

Resurse obținute din activități antreprenoriale

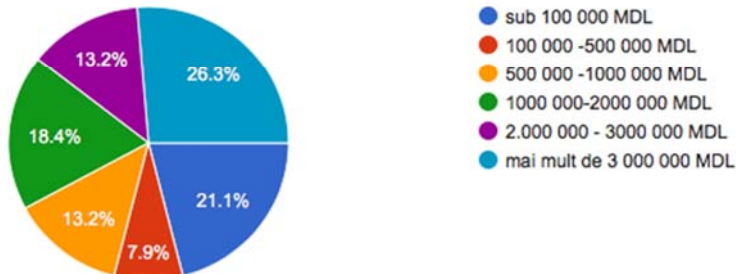

3. Numărul de membri și de persoane angajate în organizația Dumneavoastră (răspund doar reprezentanții OSC):

4. Bugetul aproximativ al organizației pentru 2017 (răspund doar reprezentanții OSC):

38 responses

Evaluarea practicilor de finanțare directă a proiectelor OSC de către stat în Republica Moldova

CHESTIONAR

1. REPREZENTAȚI:

1.1. *O autoritate publică centrală ?*

1 – Da 2 – Nu

1.1.1. *Dacă da, atunci vă rog să oferiți informații despre funcția pe care o dețineți și denumirea instituției în care activați.*

1.2. *O autoritate publică locală ?*

1 – Da 2 – Nu

1.2.1. *Dacă da, atunci vă rog să oferiți informații despre funcția pe care o dețineți și denumirea instituției în care activați.*

1.3. *O organizație a societății civile?*

1 – Da 2 – Nu

1.3.1. *Dacă da, atunci vă rog să oferiți următoarele informații :*

1.3.1.1. *Denumirea exactă a organizației pe care o reprezentați*

1.3.1.2. *Tipul organizației Dumneavoastră:*

1 – asociație obștească

4 – instituție privată

2 – fundație

5 – altele

3 – uniune de asociații/ platformă

1.3.1.3. *numărul membrilor organizației Dumneavoastră:*

1 – 3-5

3 – 11- 20

2 – 6-10

4 – peste 20

1.3.1.4. *categoria organizației Dumneavoastră:*

1 – locală

2 – republicana/națională

3 – internațională

1.3.1.5. *bugetul aproximativ al organizației pentru 2017:*

1 – sub 100 000 lei

4 – 1000 000-2000 000 lei

2 – 100 000 – 500 000 lei

5 – peste 2000 000 lei

3 – 500 000 – 1000 000 lei

1.3.1.6. *sursele de finanțare ale organizației în 2017:*

1 – fonduri primite de la autoritățile centrale

5 – donații din comunitate _____%

_____%

6 – donatori internaționali _____%

2 - fonduri primite de la autoritățile locale

7 – cotizația de membru _____%

_____%

8 - activitate antreprenorială _____%

3 – donații de la mediul de afaceri _____%

9 – altele (specificați) _____%

4 - fonduri primite în urma distribuirii procentuale

(2%) _____%

2. *Cum apreciați mecanismul existent de finanțare a proiectelor OSC de către instituțiile statului?*

1 – Foarte bun

4- Nesatisfăcător

2 – Bun

5- Nu știu / nu pot aprecia

3 - Satisfăcător

3. Evaluați principalele probleme ale sistemului de finanțare a proiectelor OSC de către autoritățile administrației publice centrale.

	Foarte important	Important	Nu este important	Nu știu/ Nu pot răspunde
Incoerența cadrului legal de reglementare a mecanismului de finanțare a proiectelor OSC din banii publici.	1	2	3	4
Lipsa unui regulament-cadru de organizare a concursurilor de finanțare a proiectelor OSC de către APC.	1	2	3	4
Capacități instituționale limitate de asigurare a dialogului eficient cu societatea civilă.	1	2	3	4
Programe și resurse insuficiente pentru finanțarea proiectelor OSC.	1	2	3	4
OSC nu sunt consultate atunci când sunt stabilite prioritățile de finanțare pentru următorul an.	1	2	3	4
Nivelul scăzut de transparență a procesului de finanțare a proiectelor	1	2	3	4
Condițiile de depunere a cererilor nu sunt suficient de clar explicate în anunțul de lansare a concursului de finanțare a proiectelor.	1	2	3	4
Componența nominală a comisiei de evaluare a proiectelor nu este prezentată public, astfel nu poate fi verificată declararea unui potențial conflict de interese între membrii juriului și OSC solicitante.	1	2	3	4
Lipsa unui răspuns în scris din partea comisiei de evaluare a proiectelor cu indicarea cauzelor neselectării proiectului.	1	2	3	4
Promovarea insuficientă a informației despre concursul de proiecte	1	2	3	4
Nu este prezentată public informația despre rezultatele așteptate de către instituția finanțatoare în urma implementării proiectelor finanțate.	1	2	3	4
Contribuția obligatorie a OSC la bugetul proiectului este prea mare.	1	2	3	4
Resurse umane calificate insuficiente precum și lipsa experienței autorităților publice în organizarea concursurilor de finanțare nerambursabila oferita OSC.	1	2	3	4
Lipsa unui mecanism unic de raportare financiară și narativă pentru toate finanțările nerambursabile oferite din bugetul public.	1	2	3	4
Rapoartele narative cu rezultatele proiectelor nu sunt publicate pe pagina instituției finanțatoare.	1	2	3	4
Altele (specificați)				

4. Evaluați principalele probleme ale sistemului de finanțare a proiectelor OSC de către autoritățile publice locale.

	Foarte important	Important	Putin important	Nu știu/ Nu pot răspunde
Lipsa unui regulament-cadru de organizare a concursurilor pentru finanțarea proiectelor OSC de către APL.	1	2	3	4
Lipsa procedurilor clare de finanțare a proiectelor OSC de către APL				
Lipsa transparenței în procesul de selectare a proiectelor OSC la care autoritățile publice locale contribuie financiar.	1	2	3	4
Grad sporit de influență politică în luarea deciziilor de finanțare a proiectelor OSC de către APL.	1	2	3	4
Lipsa programelor de finanțări nerambursabile pentru proiectele OSC, implementate anual de APL.	1	2	3	4
Promovarea insuficientă a informației despre oportunitățile de finanțare a proiectelor OSC de către APL.	1	2	3	4
Bugete locale mici și resurse financiare insuficiente alocate pentru finanțarea proiectelor OSC	1	2	3	4
Lipsa de experiență a autorităților publice locale în organizarea concursurilor de finanțare nerambursabilă oferita OSC și insuficiența resurselor umane calificate în acest domeniu.	1	2	3	4
Altele (specificați)				

5. În opinia dumneavoastră, care ar trebui să fie modelul de finanțare al proiectelor OSC de către autoritățile publice?

	Da	Nu	Nu știu/ Nu pot răspunde
Crearea unui fond național de dezvoltare a societății civile.	1	2	3
Aprobarea unui regulament-cadru de organizare a concursurilor de finanțare nerambursabile a proiectelor OSC.	1	2	3
Consultarea cu societatea civilă a regulamentului-cadru pentru organizarea concursului de finanțare a proiectelor cu OSC, înainte de aprobarea lui.	1	2	3
Consultarea OSC în determinarea priorităților de finanțare pentru fiecare domeniu.	1	2	3
Dezvoltarea conceptului de finanțare a proiectelor OSC pe termen mediu, conform priorităților strategice sectoriale.	1	2	3
Planificarea anuală în bugetul de stat a resurselor necesare pentru implementarea programelor sectoriale de finanțări nerambursabile pentru OSC.			
Lansarea programelor sectoriale de finanțări nerambursabile pentru OSC.	1	2	3
Fiecare lansare de concurs pentru finanțarea proiectelor să fie urmată de o sesiune de explicare a procedurii de aplicare și a așteptărilor instituției finanțatoare de la proiectele finanțate.	1	2	3
Finanțarea proiectelor OSC strict în baza procedurii de concurs.	1	2	3
Diversificarea categoriilor de cheltuieli acceptate pentru implementarea proiectului	1	2	3
Altele (specificați)			

6. Ce acțiuni, inclusiv legislative, sunt necesare pentru a crea un model efectiv de finanțare directă a OSC?

	Da	Nu	Nu știu/ Nu pot răspunde
Adoptarea și implementarea Strategiei de dezvoltare a societății civile	1	2	3
Modificarea legii cu privire la bugetul de stat și a legii privind finanțele publice locale în vederea instituirii normelor cu privire la finanțarea proiectelor OSC.	1	2	3
Modificarea Legii privind descentralizarea administrativă și a Legii privind administrația publică locală, pentru clarificarea competențelor APL de finanțare a proiectelor OSC.	1	2	3
Modificarea legislației pentru introducerea în Legea bugetului de stat a prevederii cu privire la instituirea fondurilor sectoriale de susținere a programelor de finanțare a proiectelor OSC.	1	2	3
Modificarea Legii cu privire la guvern, la capitolul competențelor Cancelariei de Stat, pentru a-i atribui responsabilitatea de coordonare a implementării Strategiei de dezvoltare a societății civile și a programelor de finanțare a proiectelor OSC.	1	2	3
Elaborarea și aprobarea unui regulament-cadru de finanțare directă a OSC	1	2	3
Crearea fondului pentru dezvoltarea societății civile.	1	2	3
Modificarea legislației pentru diversificarea categoriilor de cheltuieli admise în implementarea proiectelor OSC finanțate de autoritățile publice.	1	2	3
Altele (specificați)			

7. Cunoașteți vreun model pozitiv de finanțare a proiectelor OSC de către stat?

1 – DA

2 – NU

7.1. Dacă da, atunci vă rugăm să oferiți detalii.